კომუნისტი

ყოველდღიური გაზეთი

ს. კ. პ.

ცენტრ. და თბილისის კომიტეტის და სრულ. საძარ. მ., გ., წ.-არმ. და მატროსთა დეპუტატების საბჭოთა ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის ორგანო.

redakciis misamarTi: თბილისი, კრუზენშტერნის ქ. № 4. redakcia, dasaxleba yoveldღe dღisaT 2-dan 5-mde. telefonebi: redakciisa № 14—76 direktoris № 19 saerTo №

№ 61 პარასკევი, 17 მარტი 1922 წ. ყოველდღიური გაზეთი პარასკევი, 17 მარტი 1922 წ. № 61

ყველა კავშირთა ც. გ.

პარასკევს, მარტის 17-ს საღამის სრულ 6 საათზე პროფსაბჭოს დიდ დარბაზში შესდგება

ს. პ. კ. ს. პლენუმის გაფართოვებული სხდომა ც. გ. და ადკომებთან ერთად პარიზის კომუნის აღსანიშნავათ

დღის წეს-რიგი:

1. მოხსენება პარიზის კომუნის შესახებ.
2. მოხსენება ამიერ-კავკასიის პროფკავშირთა ყრილობის შესახებ.
3. საღამოობით მუშაობა კავშირებში.
4. მიმდინარე საქმეები.

სხდომის შემდეგ შესდგება დიდი კონცერტი.

მდივანი
რ. კ. პ. ამიერ-კავკასიის კომიტეტისა

იღებს მხოლოდ პარტიულ საქმეების გამო ყოველ დღე, კვირის გარდა, დღის 12 დან 2 საათამდე (პეტრე დიდის ქ., № 8, მესამე სართული).

ხვალ, შაბათს, 18 მარტს,
პარიზის კომუნის მე-51 წლის თავის დღეს,

თბილისის ორგანიზაციის ყველა რაიონებში შესდგება პარტიის წევრების ფართე კრებები წითელ არმიელებთან და უპარტიო მუშებთან ერთად.

მოხსენებებს გააკეთებენ შემდეგ ადგილებში:

1-ლი რაიონი—მომხსენებლები ამხანაგები **ორახელაშვილი მამია** და **ვიბაები** (ნაძალადევის თეატრი).

მე-2 რაიონი—ამხანაგები ღოლობერიძე და ველიჩკო (მუშათა ცენტრალური კლუბი).

მე-2 რაიონი—აღმოსავლეთ ბრიგადის კლუბი,—ამხანაგები **ილინი** და **რუდაკოვი**.

მე-3 რაიონი—ავლაბრის კლუბი—ამხანაგები **ქავთარაძე სერგო** და **შაპოშნიკოვი**.

მე-4 რაიონი—პროფსაბჭოს კლუბი—ამხანაგები **ფ. მახარაძე** და **ლიხოვსკი**.

მე-5 რაიონი—მოედნის კლუბი—ამხანაგები **ალიევ თეიმურ** და **რუბენი**.

კრებები დაიწყება სწორედ საღამოს 6 საათზე (ადგილობრივ დროთი).

საქართველოს კომპარტიის თბილისის კომიტეტის
სააგიტ-საპროპ. განყოფილება.

პარასკევს, 17 მარტს, საღამოს 5 საათზე

საქართველოს კომუნისტური პარტიის, თბილისის კომიტეტის ბინაზე შესდგება

ს. პ. პ. თბილისის კომიტეტის პლენუმის
სხდომა

დასწრება ყველა წევრთათვის სავალდებულოა.

თ. კ. მდივანი ღოლობერიძე.

გენუას გარშემო

გენუას კონფერენციის მოწვევის საკითხი კიდევ ვერაა სავსებით და ნათლად გამორკვეული. დასავლეთის კაპიტალისტური ქვეყნების მთავრობები გვპირდებოდენ მის მოწვევას 8 მარტისათვის, მაგრამ მათ შორის ამტყდარ უთანხმოების გამო მისი მოწვევის ვადა გადადეს გამოურკვეველ დრომდე.

განსაკუთრებით დაჟინებით მოითხოვდა მის გადადებას საფრანგეთის იმპერიალისტური ბურჟუაზიის ბელადი, მის მთავრობის ახალი თავმჯდომარე პუანკარე, რომელიც ყოველ ღონეს ხმარობდა და ყოველნაირათ ცდილობდა, რათა გადმოებირებია თავის მხარეზე ინგლისის ბურჟუაზიის წარმომადგენელი ლოიდ-ჯორჯი და მით რაც შეიძლება მეტი მოთხოვნილებები წაეყენებია საბჭოთა რუსეთისათვის მათ მიერ მის აღიარების ასანაზღაურებლათ.

ამ მხრივ მეტად ღირსშესანიშნავი და საინტერესოა ამ ბელადების ის თათბირი, რომელსაც ადგილი ქონდა ბულონში. როგორც სჩანს ამ თათბირზე პუანკარეს და ლოიდ-ჯორჯს მიუხწევიათ ერთგვარ შეთანხმებამდე, განსაკუთრებით რუსეთის საკითხის შესახებ.

პირველი შედეგი ამ თათბირისა ეს საბჭოთა რუსეთის დელეგაციის გაფართხილებაა, რომელიც გამოიხატება იმაში, რომ კაპიტალისტური სახელმწიფოების ურთიერთობა საბჭოთა რუსეთთან დამოკიდებული იქნება თვით ამ უკანასკნელის დელეგაციის ყოფაქცევაზედ, რითაც სურთ ამ ვაჟბატონებს აიძულონ რუსეთი, რაც შეიძლება მეტი დასთმოს კაპიტალისტურ მძარცველების სასარგებლოთ.

მეორე მხრით ბულონში პუანკარე დაჟინებით მოითხოვდა საბჭოთა რუსეთის მიერ ყველა ვალების გადახდას, როგორც ომის წინა დროინდელს, ისე ომის დროინდელსაც, როგორც წინასწარ პირობას მისი აღიარებისა და შემდეგი მუშაობის გაგრძელებისათვის კონფერენციაზე. ამაში მეტის მეტად ღრმათაა დაინტერესებული პუანკარე, ვინაიდან ის წარმომადგენელი და რწმუნებულია საფრანგეთის ბურჟუაზიის იმ წრეების, რომლებისათვისაც პირდაპირ სასიცოცხლო ინტერესებს წარმოადგენს საბჭოთა რუსეთის მიერ სწორეთ იმ ვალების გადახდა, რომლებიც აიღო ძველმა რეაქციონურმა რუსეთმა სხვადასხვა კაპიტალისტურ ქვეყნებიდან და განსაკუთრებით საფრანგეთიდან. ამიტომაცაა, რომ საფრანგეთის ბურჟუაზია ყველაზე უფრო მეტს გაჰყვირის ამ ვალების გადახდის შესახებ და მას უკავშირებს საბჭოთა რუსეთის ცნობას. ლოიდ ჯორჯი, რომელიც შედარებით დანარჩენებთან უფრო იყო მოხერე აღედგინათ ურთიერთი დამოკიდებულება საბჭოთა რუსეთთან, დათანხმებია პუანკარეს ამ საკითხში და ის დღეს მზათაა მოითხოვოს უეჭველათ ომის წინა დროინდელი ვალების აღიარება და ამასთანავე ომის დროინდელისაც რამდენათ ხანგრძლივი და მტკიცე იქნება პუანკარესა და ლოიდ ჯორჯის, ამ ორი „გამარჯვებული“ ბურჟუაზიული ქვეყნების წარმომადგენელთა ეს ახლახან ბულონში მიღწეული შეთანხმება, ეს ჩვენ არ ვიცით. მხოლოდ თუ პარიზის გაზეთ „ლიბრ პაროლს“ დაუჯერებთ, პუანკარეს უკანასკნელათ სრული დამარცხება უგეშია: „საფრანგეთის პრემიერი მოითხოვდა გენუას კონფერენციის სამი თვის ვადით გადადებას. ეს ვადა შემცირებულია ერთ თვემდე. ის დაჟინებით მოითხოვდა, რომ საბჭოთა მთავრობის აღიარებას წინ წაძღოლოდა რუსეთის გამოცდის პერიოდი, და ამავე დროს რუსეთის საკითხი პირდაპირ გენუას კონფერენციაზეა გადატანილი და თითოეულ სახელმწიფოს მინიჭებული აქვს სრულიად თავისუფლად მოქმედების უფლება რუსეთის საკითხში“.

ყოველ შემთხვევაში ერთი კი ცხადია და ეს ყველამ უნდა იცოდეს, რომ საბჭოთა რუსეთი და მისი სრულუფლებიანი დელეგაცია ვერ იქნება და არც იქნება ამისი თანახმა და მორჩილი, რომ ის ღირსეულ პასუხს გასცემს ანტანტის მოთხოვნილებებს თავისი კონტრ-მოთხოვნილებების წაყენებით. ის ეტყვის მათ, რომ საბჭოთა რუსეთს გულწრფელათ სწადია ზავი, მაგრამ თავისიც ხელით თავისი ყელის გამოჭრაზე ის არ დასთანხმდება. მან დასთმო რამდენიც საჭირო იყო და მეტს მსხვერპლს ის ვერას შემთხვევაში ვერ გაიღებს. ვისაც სურს ზავი, ის შეკრავს მას მასთან კიდევაც, ხოლო მისთვის კი, ვინც ყოველგვარ საშუალებების წაყენებით. ის ეტყვის მათ, რომ საბჭოთა რუსეთს გულწრფელათ სწადია ზავი, მაგრამ თავისიც ხელით თავისი ყელის გამოჭრაზე ის არ დასთანხმდება. მან დასთმო რამდენიც საჭირო იყო და მეტს მსხვერპლს ის ვერას შემთხვევაში ვერ გაიღებს. ვისაც სურს ზავი, ის შეკრავს მას მასთან კიდევაც, ხოლო მისთვის კი, ვინც ყოველგვარ საშუალებასა და ძალღონეს ხმარობს ამის ჩასაფუშავათ, მას მზათა აქვს გაღებული იარაღი, რომლითაც საკადრის პასუხს გასცემს მას.

მათ უნდა იცოდენ, რომ რუსეთის მუშები და გლეხები მუდამ დარაჯათ უდგანან იარაღით ხელში თავიანთ სოციალისტურ სამშობლოსა და არავის ნებას არ მისცემენ ხელი შეახონ მის სუვერენობას.

ფითელი ყაზარმა—სოფლის ლამპარი

დასაფარავი არ არის, რომ ჩვენი სოფელი ძლიერ ბნელია. იქ განათლების შეტანას ბევრი დრო და ენერგია სჭირია, ვინაიდან მას წინ ელობება სხვა და სხვა დაბრკოლებანი, რომლის მოსპობა ერთი ხელის დაკვრით შეუძლებელია. ამ მხრივ ჩვენი მიზანი უნდა იყოს, რაც შეიძლება მალე მოვსპოთ ყოველგვარი სიძნელე და სოფლის განათლების საქმეს მაგრად მოვკიდოდ ხელი და ამისათვის მოვიხმაროთ ყოველგვარი საშუალებანი.

ერთ ამ საშუალებაზე მინდა მიუთითო ამ წერილში. ეს არის ყაზარმა, წითელი ჯარი, სადაც თავმოყრილია ჩვენი ქვეყნის ყველა კუთხის მშრომელ გლეხთა ახალგაზრდობა, რომელიც საშსაბურის ვადის გათავების შემდეგ უბრუნდება სოფელს. აი, ამას უნდა მიექცეს ყურადღება. ყაზარმა უნდა გამოყენებულ იქმნას, როგორც სოფელში განათლების გამავრცელებელი. ის უნდა იქცეს სასწავლებლად, სადაც სოფელი მიიღებს ყოველ-მხრივ განვითარებას.

სამხედრო საქმესთან ერთად წითელმა არმიელემა უნდა შეისწავლოს და შეიგნოს ყველაფერი ის, რაც აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს მშრომელების გათვითცნობიერებისათვის, მათი გარეგოლიუციონებისათვის.

ხშირი ბაასებით, ლექციებით, მოხსენებებით, კამათებით და სხვა ამგვარით, სოფ. ახალგაზრდობაში უნდა მოსპობილ იქმნას წვრილი კერძო საკუთრული შეხედულება, ყოველგვარი ცრუ-მორწმუნეობა. მან უნდა შეიგნოს, რომ სოფლის ახლანდელი ცხოვრება წარმოადგენს აყროლებულ ჭაობს, რომლის მოსპობა შეიძლება განათლების საშუალებით და მთელ მსოფლიოში კომუნისტურ წესწყობილების დამყარებით.

ამ რიგად წითელ ყაზარმიდან სოფლად დაბრუნებული არმიელი მოგვცემს საუკეთესო კადრს სოფლის კულტურის ასამაღლებლად, მის გარდასაქმნელად და პროლეტარული რევოლიუციის იდეის გასავრცელებლად.

ამისათვის წითელ არმიელის განვითარების და მისი აღზრდის საქმის სათანადოთ დაყენებას ყოველივე ზომები უნდა მოვახმაროთ. ნუ დავიშურებთ საუკეთესო ძალებს.

მართალი უნდა ითქვას, რომ აქამდის ნაკლები ყურადღება ჰქონდა მიქცეული ამ საქმეს. დაარსებულ იქმნა და ახლაც არსებობს ბევრი ორგანიზაციები, პოლიტიკური განათლების ორგანიები, აგიტ-პროპაგანდის განყოფილებანი და სხვა. მაგრამ საქმისთვის მარტო ეს არ კმარა. საჭიროა მასებთან მათი დაახლოება. თვით წითელ არმიელების მასაში მუშაობის გადატანა და არა მარტო ფორმალურათ ორგანიზაციების შექმნა.

მაგალითად, აიღეთ წითელ არმიელის პოლიტიკური აღზრდის საქმე. არ არსებობს განსაზღვრული საერთო გეგმა მუშაობისა; თუ რა რიგად და რას უნდა გააცნონ წითელი არმიელი (კარგია თუ პოლიტ-აღმზდელი თვით მიხვდა და შეადგინა გეგმა მუშაობისა, მაგრამ ასეთები ჯერ ჯერობით ჯარში ძლიერ ცოტა არის).

ნაკლებად არის აგრეთვე წითელ არმიაში სოფელ ახალგაზრდობისათვის დაწერილი პატარა ბროშიურები.

საჩქაროდ უნდა მოვკიდოდ ამის მოგვარებას ხელი. მივარდნილ სოფლებში განათლების შესატანად სკოლების მოწყობა რასაკვირველია უნდა ხდებოდეს და ენერგიულათაც, მაგრამ ამავე მიზანის მიღწევას დავაჩქარებთ ნაჩვენები გზით: მალე და უფრო უკეთესად წითელი ყაზარმის საშუალებით დავუბრუნებთ სოფელს არა მარტო გათვითცნობიერებულ ახალგაზრდას, არამედ მასწავლებელს და სოფლის ცხოვრების გარდამქმნელსაც

ს. გოდაბრელიძე.

ამხ. ტროცკის სიტყვა პოლიტიკურ მდგომარეობის შესახებ

მოსკოვი, 15 მარტი (რადიო). მოსკოვის საბჭოს პლენუმში ამხ. ტროცკი გამოვიდა მოხსენებით თემაზე: „გენუას კონფერენციის გადადება საბჭოთა რესპუბლიკისათვის დამუქრების ნიადაგზე“. ამხ. ტროცკიმ განაცხადა: „საბჭოთა რესპუბლიკის მოწვევის ფაქტი გენუაში ყველა ჩვენთაგანის მიერ მიღებულია, როგორც უდიდესი პოლიტიკური ფაქტი. ჩვენ შეუდექით სამზადისს კონფერენციის გახსნისათვის. კონფერენციის გარშემო დაიწყო რთული თამაში, რის შედეგად კონფერენცია გადაიდო ერთ თვეზე მეტით.

შესდგება თუ არა ის 10 აპრილს, ჩვენ არ ვიცით. ვიქონიოთ იმედი, რომ შესდგება. გენუას კონფერენციასთან დაკავშირებით გაჩაღდა მუშაობა მთელ რიგ სახელმწიფოებში, და როცა საფრანგეთის ბირჟის უკიდურესი ფრთა ამბობდა, რომ ის არავითარ შემთხვევაში არ დაიწყებს მოლაპარაკებას საბჭოების რესპუბლიკასთან, ჩვენ ვიცოდით, რომ ეს ნიშნავს ცდას დაუმატონ ხუთი, ექვსი, ათი პროცენტი. ბირჟევიკების და ვაჭართა ამ მექანიკის დანახვა ძნელი არ იყო ფხიზელი ხალხისათვის (ხოლო ჩვენ, რევოლიუციონერები ფხიზელი ხალხი ვართ). და აი როცა ჩვენ ვკითხულობდით ასეთ რადიოს, ვამბობდით: ის იგზავნება არა ჩვენთვის. მაგრამ ჩვენსა, პარიზსა და ლონდონს შორის ხომ არსებობს მთელი რიგი ახლად აღმოცენებული გამოუცდელი სახელმწიფოები. იქ—ეს რადიოთი გაგზავნილი პოლიტიკური და დიპლომატიური ნოტები, ავრცელებენ მხრჩოლავ გაზებს და აბრუებენ მმართველ ჯგუფების გონებას.

რუსეთის თეთრგვარდიელთა ემიგრაციამ გამოიყენა კონფერენციის გადადება, როგორც პირდაპირი ბრძანება ერთხელ კიდევ გამოეცადა თავისი ბედი თამაშში, რათა დაანხოს საბჭოთა რესპუბლიკა, და მაშინათვე არა მარტო ფინეთში, რომელიც გამოვიდა პირველად და იწვნია გაკვეთილი, არამედ სხვა განაპირა სახელმწიფოებშიაც. გენუის კონფერენციის ისტორია შეიქმნა, ისტორია თავდასხმის ახალი მზადებისა ჩვენს წინააღმდეგ. რათა ეს ვთქვათ, რათა ამაზე გავაფრთხილოთ, მოწვეულია მოსკოვის საბჭო, და აქედან ეს გაფრთხილება უნდა მოედოს მთელ ქვეყანას. ახლა წარმოიშვა გამალებული მოლაპარაკება ფინეთსა და პოლონეთს შორის ფინეთ-პოლონეთის ხელშეკრულების დადებაზე.

რა თქმა უნდა, ამ ხელშეკრულებას შეიცდებიან მისცენ თავდაცვითი ფორმა: მაგრამ ვინ ესსმის ან განზრახვა ვისა აქვს დაესხას ფინეთს!. ძხოლოდ უბადრუკ გონება ჩლუნგ წვრილ ბურჟუას შეიძლება ჰქონდეს ასეთი შიში. ფინეთში კორელიის ცდის შემდეგ ეჩნევა ბურჟუაზიულ საზოგადოებრივ აზრის დანაწილება. ჩვენი გარეშე საქმეთა სახ. კომისარიატმა მიიღო ფინეთის მთავრობისაგან მთელი რიგი რწმუნება, რომელთაც ჩვენ მივესალმებით, იმ იმედით, რომ ისინი ცოცხალ საქმედ იქცევიან.

კომისიამ, რომელმაც უნდა გამოიმუშავოს სეიმში ლონისძიებანი, გამოვა რა დღევანდელ სამწუხარო გამოცდილებიდან, თავის მუშაობას საფუძვლად უნდა დაუდვას მარტივი პრინციპები. პირველი ამ პრინციპ თაგანი: როგორც დასავლეთის, ისე აღმოსავლეთის საზღვარზე არ უნდა იყვნენ არარეგულიარული ნაწილები. სასაზღვრო სამსახურს ეწევიან რეგულიარული ჯარები, რეგულიარული ჯარებისათვის პასუხისმგებელია მთავრობა. ბანდების გადასვლა საზღვარზე ნიშნავს და განიხილება როგორც ომი. ეს ერთ-ერთი ძირითადი პრინციპია. ეს ეხება ბანდიტებს, ეს ეხება ბანდიტებს, ეს ეხება ბანდიტებს.

ლოესი თვეები იქნებიან ჩვენთვის ახალი განსაცდელის თვეები: გაზაფხული, სიმშილი, სასურსათო რესურსების შემცირება, აზრების ხეტიალი ევროპის ბურჟუაზიულ კლასებში, ბანდიტიზმის და თეთრგვარდიელების გამოცოცხლება, შინაური მტრების შესაძლებელი გამოცოცხლება, ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე რომანოვ ჩერნოვის ერთიანი ფრონტის შექმნა ჩვენს წინააღმდეგ. ამ ერთიან ფრონტს ჩვენ, როგორც ყოველთვის, ვუპასუხებთ ერთიანი ფრონტით. ჩვენში ადგილი არ უნდა ჰქონდეს არც ხეტიალს, არც რყევას, არც ჯგუფობრივ კინკლაობას, არც უთანხმოებას მუშაობაში.

ამ საპასუხისმგებლო კვირეებში უნდა არსებობდეს პროლეტარულ ავანგარდის სრული ერთობა მუშათა ფართე მასებთან, რესპუბლიკის სრული ერთობა მრავალ მილიონ გლეხობასთან, მუშების და გლეხების სრული ერთობა მათ შეიარაღებულ ავანგარდთან—წითელ არმიასთან. ამ ერთიანი ფრონტის დროს ჩვენ არ გვეშინიან არავითარი ფრონტის, რომელიც კონტრ-რევოლიუციით იკვებება. ჩვენ ვამბობთ: თუ გენუაში მივდივართ, წავიდეთ იქ, ხოლო თუ გსურთ გამოსცადოთ ბედი ბრძოლის ველზე, წითელი არმია შეასრულებს თავის მოვალეობას.

რეზოლიუცია

ამხ. ტროცკის მოხსენების გამო მოსკოვის საბჭომ მიიღო რეზოლიუცია, რომელშიაც საბჭო მოუწოდებს მოსკოვის და მთელი რუსეთის მშრომელებს სიფხიზლისაკენ. სოციალისტურ ფედერაციაზე ყოველი ახალი თავდასხმის ცდა უნდა შეეჯახოს სასტიკ და ძლევამოსილ წინააღმდეგობას. ოინები და ინტრიგები გენუის გარშემო და იმპერიალისტური მტაცებლების გაუმაძღარი მადა მოითხოვენ მშრომელებისაგან უდიდეს სიმტკიცეს და დარაზმვას, განსაკუთრებით უკვე დამდგარ გაზაფხულის პერიოდში.

ყველა ოინზე და საშიშროებაზე მშრომელნი უპასუხებენ: უფრო შეამჭიდროეთ ერთიანი ფრონტის რიგები, მუშავ, გლეხო და წითელ-არმიავ.

საბჭოთა რუსეთი და ევროპა

ბერლინი 4 მარტი. „ბერლინერ ტაგებლატი“ აკეთებს მიმოხილვას მოლაპარაკებისას, რომელსაც აწარმოებდა ანტანტა საბჭოთა რუსეთთან 1921 წ. მარტიდან დაწყებული „მარტში, სწერს გაზეთი ლოიდ ჯორჯის ხანგრძლივი მოლაპარაკების შემდეგ საბჭოთა მთავრობის წარმომადგენელთან, ინგლისმა დასდო საბჭოთა რუსეთთან სავაჭრო ხელშეკრულება. ამის გამო ლოიდ-ჯორჯმა დეპუტატთა პალატაში სთქვა: „მსოფლიო ვიწრო შეიქნა, ხალხები დამოკიდებული არიან ერთი მეორისგან, რუსეთი დამოკიდებულია ჩვენზე უფრო ნაკლებად. ვიდრე ჩვენ ვართ დამოკიდებული მასზე. მაგრამ მალე დაჰბერავს სხვა ქარი, ხელშეკრულება ფაქტიურად ამოდებულ იქნა მაუდს ქვეშ და ინგლისის სავაჭრო კომისიამ დაიკავა მოსკოვში მზვერავი პოზიცია. ეხლა ლოიდ-ჯორჯი ხელ ახლა სცვლის კურსს. ის კიდევ იწყებს მოლაპარაკებას საბჭოთა მთავრობის წარმომადგენლებთან, ოფიციალურათ იღებს მათ და სხვ. საფრანგეთი მთელ ამ ხნის განმავლობაში დიდი სკეპტიციზმით და უკმაყოფილებით უყურებდა ინგლისის თამაშს. ეს ბუნებრივი იყო, რადგანაც სწორედ ის უწყობდა ხელს ყოველ გვარ კონტრ-რევოლიუც. მახინაციებს საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ. საფრანგეთი ოცნებობს მილიარდების დაბრუნებას, რომლებიც მან გადასცა რუსეთს ცარიზმის დროს, მაგრამ ამავე დროს მისი სრული აღდგენა არ იქნებოდა სასიხარულო საფრანგეთისათვის, რადგანაც ხელახლა გაძლიერებული რუსეთი, ტკბილ ოცნებებს გაუცრუებს საფრანგეთს, დაამხობს ხელოვნურათ აგებულ პოლონეთის ზღუდეს და დაიწყებს მეგობრულ მოლაპარაკებას გერმანიასთან. საფრანგეთის მიზანია პოლონეთის დაცვა და „გერმანულ საშიშროების“ მოსპობა. რამდენადაც შესაძლებელია უნდა გაგრძელდეს რუსეთის დაუძლურებული მდგომარეობა ამას მოითხოვს საფრანგეთის ინტერესები. საფრანგეთს ეჩნევა ტენდენცია შეაშინოს ინგლისი. „ტანი“ არა ერთხელ შეეცადა დაემტკიცებია ინგლისისათვის, რომ გერმანია საშიშია დიდბრიტანეთისათვის. გერმანია ამზადებს ახალ პონიკურ ომს, ისტერიულად გაიძახის „ტანი“, რომელიც მიმართული იქნება განსაკუთრებით ინგლისის წინააღმდეგ. „ტანი“ ამტკიცებს, რომ ბოლშევიკების ცნობა და მათთან სავაჭრო ხელშეკრულების დადება, კიდევ არ ნიშნავს, რომ ინგლისი მიიღებს რუსეთის ულეველ სიმდიდრის ექსპლოატაციის მონოპოლიის უფლებას. ამის შემდეგ გინდა არ გინდა უნდა იცნო გერმანიის ინტერესები რუსეთში, რადგანაც გერმანია ბუნებრივი შუამავალია ანტანტისა და აღმოსავლეთის შუა. მაგრამ საფრანგეთიც თანდათან სცვლის თავის შეხედულებას. საფრანგეთის გაძოჩენილი პოლიტიკური მოღვაწეები აღნიშნავენ, რომ რუსეთის პრობლემა მათ არ ასვენებს, რომ იქმნება გამოუსვლელი მდგომარეობა, რომ საბჭოთა მთავრობა ლერწმის მზგავსად იღუნება მხოლოდ ქარის ქვეშ, მაგრამ ისევ მალე იმართება. გაზეთები უკვე იმღერიან ახალ კილოზე და აღნიშნავენ, რომ ყოველგვარი დამოკიდებულება მთავრობებთან, რომლებიც არ არიან ცნობილი, პრობლემატიურია და რომ სავაჭრო ურთიერთობა ასეთ მთავრობებთან მოიტანს დიდ ზარალს ვიდრე მოგებას. ჩვენ ხელი უნდა შეუწყოთ მტკიცე რეჟიმის დამყარებას რუსეთში, სწერს გაზეთი. საქმე მმართველების სახელწოდებაში კი არაა, არამედ იმაში, რომ იქნეს უზრუნველყოფილი მრეწველების უფლებები, თავისუფლება და აგრეთვე სამრეწველო ქონების უფლება. ამ შემთხვევაში საფრანგეთი ხელს არ შეუშლის ამ მთავრობის ეკონომიურ და პოლიტიკურ ცნობას. ზოგიერთი გაზეთები იმ დასკვნამდე მიდიან, რომ ახალი ეკონომიური კურსის გამო რუსეთში, საფრანგეთის მრეწველობის მოთხოვნილებები უკვე შესრულებულია. ამ ახალი პოლიტიკით რუსეთი დათმობაზე წავიდა დასავლეთ ევროპის მოთხოვნილებების მიმართ და ამიტომ დროა უკვე დაყენებულ იქნას განსაზღვრული მოლაპარაკება რუსეთთან. საფრანგეთის საზოგადოებრივი აზრი გარკვეულად ემზადება რუსეთის შესაძლებელ ცნობისათვის. რასაკვირველია რუსეთი ყიდულობს ამ ცნობას ძვირად. ეს ცნობა მოხდება გერმანიის ხარჯზედაც, რადგანაც ვერსალის ხელშეკრულების 116 მუხლი გარკვევით ამბობს, რომ ანტანტის სახელწოფოები უფლებას აძლევენ რუსეთს მოითხოვოს გერმანიისაგან ანაზღაურება ყოველგვარ ზარალისა, რომლებიც ჩამოთვლილია ვერსალის ხელშეკრულების ძირითად დებულებებში.

ამერიკის მონაწილეობა ევროპის აღდგენაში.

ნიუიორკი. 14 თებერ. (რადიო) „დეილ-ტელეგრაფი“ აქვეყნებს ნიუიორკიდან მოსულ დეპეშას, რომელიც იტყობინება, რომ ამერიკის ფინანსიური წრეები სრულიად ეთანხმებიან იუზს მაში, რომ ამერიკის მიერ გენუას კონფერენციაში მონაწილეობაზე უარის თქმა სრულად არ ნიშნავს ევროპის აღდგენის საერთო საქმიდან ამერიკის ჩამოცილებას.

მცირე ანტანტის ეკონომიური კავშირი

ნიუიორკი. 14 მარტი. (რადიო). ბელგრადში შემდგარმა მცირე ანტანტის სახელმწიფოთა ექსპერტების კონფერენციამ დაადგინა შექმნას მრეწველ სახელმწიფოებისაგან — ჩეხო-სლოვაკიასა და პოლონეთისა და მეურნე-სამხრეთ სლავიისა და რუმინეთისაგან, ეკონომიური კავშირი. ამ კავშირმა თავის მოქმედება პირველად უნდა გამოიჩინოს გენუას კონფერენციაზე.

რუსეთი და გენუა.

ბერლინი. 14 მარტი. (რადიო). რუსეთიდან მოსულ ცნობით გენუას კონფერენციაზე გასაგზავნ რუსეთის დელეგაციაში შევლენ მხოლოდ კომუნისტები. ამასთანავე რუსეთიდან იუწყებიან: რუსეთის მიერ კონფერენციაზე მონაწილეობის შესახებ უარის თქმა იქნებოდა ამ კონფერენციის დაღუპვა და საერთო ზავისადმი დამუქრება. გაზეთი რუსეთის დეპეშათა სააგენტოს ამ ცნობაში ხედავს კავშირს ლენინის სიტყვებთან, რომ გენუას კონფერენციის გადადება შეიცავს ახალ მის მუქირას. გაზეთი ამასთანავე სწერს: ლენინის სიტყვები ყოველ შემთხვევაში უცნაურ წინასიტყვაობას წარმოადგენს ევროპის ეკონომიურად აღორძინების შესახებ მოლაპარაკების დაწყებისათვის.

გენუას კონფერენციის შესახებ

ამერიკის მონაწილეობა ევროპის აღდგენაში.

ნიუიორკი. 14 თებერ. (რადიო) „დეილ-ტელეგრაფი“ აქვეყნებს ნიუიორკიდან მოსულ დეპეშას, რომელიც იტყობინება, რომ ამერიკის ფინანსიური წრეები სრულიად ეთანხმებიან იუზს მაში, რომ ამერიკის მიერ გენუას კონფერენციაში მონაწილეობაზე უარის თქმა სრულად არ ნიშნავს ევროპის აღდგენის საერთო საქმიდან ამერიკის ჩამოცილებას.

მცირე ანტანტის ეკონომიური კავშირი

ნიუიორკი. 14 მარტი. (რადიო). ბელგრადში შემდგარმა მცირე ანტანტის სახელმწიფოთა ექსპერტების კონფერენციამ დაადგინა შექმნას მრეწველ სახელმწიფოებისაგან — ჩეხო-სლოვაკიასა და პოლონეთისა და მეურნე-სამხრეთ სლავიისა და რუმინეთისაგან, ეკონომიური კავშირი. ამ კავშირმა

კრასინი გენუას შესახებ.

ლონდონი. 5 მარტი. კრასინი თავის წერილში, რომელიც მან მოათავსა „მანჩესტერ გარდიანში“ რუსეთის ეკონომიურ აღდგენის შესახებ სხვათა შორის სწერს:

დასავლეთ ევროპის ფინანსისტებს და მრეწველებს, და აგრედვე პოლიტიკოსებს, უნდა ვიფიქროთ, რომ დიდი მისწრაფება აქვთ გამოიყენონ რუსეთის ეკონომიურად აღდგენაში მონაწილეობა, ჩვენი ქვეყნის ეკონომიურად და პოლიტიკურად დამონებისათვის.

თუ საკითხი დასმული იქნება საბჭოთა ლონდონში ასე, მაშინ შეთანხმება შეუძლებელია და მოგვეცილის ხანგრძლივი და მკაცრი ბრძოლა. რუსეთისათვის იგი დაკავშირებული იქნება მის ეკონომიურ განვითარების შეფერხებასა ან მილიონ ბავშვთა ამოწყვეტასთან, ევროპისათვის ეს ბრძოლა გამოიწვევს კრიზისის უფრო უფრო გაფართოებას და გაღრმავებას: უმუშევართა ახალ მილიონებს, ტანჯვის გადიდებას და მშრომელ მასათა აღშფოთებას.

რუსეთს საკმაო ძალა აქვს, რომ გაუმაგრდეს ამ ბრძოლას, როგორც იგი გაუმაგრდა ომს, საეჭვოა რომ სახიფათო იყოს რუსეთისათვის ომის ახალი ინტერვენცია: მთელი მსოფლიო დაიღალა ომით და საეჭვოა, რომ ევროპის მართველებმა შესძლონ მოაწყონ როგორმე მსხვილი ლაშქრობა საბჭოთა რუსეთზე, ისე რომ დაუყოყანებლივ არ გამოიწვიოს რევოლიუცია. თუმცა რუსეთმა მოახდინა წითელი ლაშქრის დიდი ნაწილის დემობილიზაცია, მაგრამ დარჩენილი მისი კადრები სრულიად საკმარისია საზღვრების დასაცავად. ამას გარდა რუსეთი დაფარულია თავის უზარმაზარი სივრცეებით და თვით ქვეყნის ჰაერი, მაგრამ რუსეთის მთავარ ძალას შეადგენს მისი შინაური მთლიანობა და მშრომელ მასების თვით შეგნება, რომლებიც არავის არ მიცემენ ნებას დაიმონონ იგინი ხელახლად.

კაპიტალისტურ ევროპას აქვს უფრო მშვიდობიანი გამოსავალი.

საბჭოთა რუსეთი ყველა ხალხებთან მზათ არის შეკრას ზავი, თუ ევროპის მსოფლიო კაპიტალიზმის ხელმძღვანელები გამოიჩენენ ამისათვის სათანადო სახელმწიფოებრივ შეგნებას, რომ უარყონ ომის დროის ჩვეულებანი და დასდონ ხელშეკრულები რუსეთის ეკონომიურად აღდგენის შესახებ. [illegible] ბებსა და [illegible] ზე, [illegible] — გაგრძელებულ [illegible] ნაცვლად უნდა ველოდეთ წარჩინებულ ტეხნიკურ და ეკონომიურ [illegible] შაობას, რომელიც რამოდენიმე წლის შემდეგ გარდაქმნის რუსეთს, იმაზე რათაც იგი უნდა იყოს: ევროპის [illegible] ლაო.

შანტაჟი.

მოსკოვი. 5 მარტი „იზვესტია“ მეთაურში აღნიშნავს, რომ ლოიდ ჯორჯისა და პუანკარეს შორის [illegible] ლონდონში მომხდარი თათბირი წარმოადგენს შანტაჟის ცდას საბჭოთა რუსეთის მიმართ, რომ წინასწარ შეშინონ იგი და გახადონ უფრო დამთმობელად. ასეთივე შანტაჟის ხასიათი აქვს იმ გაფრთხილებას, რომელიც თავის დროზე მისცეს საბჭოთა დელეგატებს, და რომელშიაც ნათქვამია, რომ საბჭოთა რუსეთისადმი [illegible] ხელმწიფოების დამოკიდებულება სრულიად დამოკიდებული იქნება იმაზე, თუ როგორ მოიქცევიან რუსეთის დელეგატები გენუას კონფერენციაზე. კონფერენციაზე უმთავრესად პირველ რიგში ლაპარაკი იქნება ძველი ვალების აღიარების შესახებ. საფრანგეთი მოითხოვს უსათუოდ აღიარებას როგორც ომის წინა, ისე ომის დროის ვალებისას. ლოიდ ჯორჯი მზად არის მოითხოვოს ომის წინა ვალების უსათუოდ აღიარება, მაგრამ ასე არ მოითხოვს ომის დროის ვალების აღიარებას. ცხადია, პუანკარეს შანტაჟი საბჭოთა რუსეთის მიმართ დარჩება სრულიად უშედეგოდ. საბჭოთა დელეგატები იტყვიან კონფერენციაზე რაც სათქმელია და წარადგენენ იმ მოთხოვნილებებს, რომელთა წარდგენის უფლებაც მათ აქვთ. პუანკარე ვერ შესძლებს მოუკუმოს პირი საბჭოთა რესპუბლიკებს, მაგრამ იგი რომ მოახერხებს უნაყოფოდ აქციოს გენუას კონფერენცია და ფაქტიურად ჩაშალოს იგი, თქვენ იგი ბოლომდი გაატარებს თავის პოლიტიკას და ლოიდ ჯორჯი კი ყოველთვის დაუთმობს მას, — ეს ეჭვგარეშეა.

როგორ გავაერთიანოთ ამიერ-კავკასიის კოოპერაცია*)

ამიერ-კავკასიის კოოპერაციის გაერთიანების საჭიროებას გვიკარნახებს მთელი რიგი მიზეზებისა, რომელნიც მოითხოვენ მძლავრ ცენტრალურ საკოოპერაციო აპარატის შექმნას იმ კოოპერატივთა სავაჭრო-სამეურნეო ძალღონის მიზანშეწონილად გამოსაყენებლად, რომელნიც დაქსაქსულად გამოდიან შინაურ და საგარეო ბაზარზე.

ამ გაერთიანების წინააღმდეგ ვერ წავლენ არა მარტო ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკათა პრინციპიალური მომხრენი, არამედ ვერც ისინი, რომელნიც ერთ დროს ამიერ-კავკასიის ხალხთა გათიშვის მომხრენი იყვნენ.

უცხოეთიდან ბათომით საქონლის თავისუფლად შემოტანას თან მოსდევს საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა წინააღმდეგ თავისუფალი გამოლაშქრება სხვადასხვა ჯურის სპეკულიანტებისა, რომელნიც სცდილობენ შეასუსტონ ყველა რესპუბლიკების მშრომელთა ძალღონით შექმნილი კოოპერაცია. ამ გარემოებას ღირსეული ყურადღება უნდა მიექცეს ახალ ეკონომიურ პოლიტიკის განხორციელების დროს. ჩვენ არა გვაქვს ისეთი მსხვილი სამეურნეო წარმოებანი, რომელთა განსახელმწიფოებრივობით საბჭოთა რესპუბლიკებს შეეძლოთ დაიკავონ „ბრძანებელი მაღლობები“ და იქიდან მართველობა გაუწიონ ქვეყნის ეკონომიკას. ამიერ-კავკასია არის ქვეყანა წვრილი სამეურნეო ერთეულებისა. ამიტომ კოოპერაციის განვითარება ჩვენში განსაკუთრებულს ინტერესს იწვევს. ამ მხრივ საკითხი ამიერ კავკასიის კოოპერაციის გაერთიანების შესახებ ისეთს საკითხს წარმოადგენს, რომელიც დაუყოვნებლივ უნდა გადაიჭრას. ამასთანავე უნდა აღინიშნოს, რომ ჩვენი გეგმების პრაქტიკულად განხორციელების დროს ამ სფეროში ჩვენ ვხვდებით ისეთ დაბრკოლებებს, რომელთა დაუძლეველადაც ეს გაერთიანება სასურველ შედეგებს ვერ მოგვცემს. ეს სჩანს თუ გინდათ იქიდანაც, რომ ადგილობრივ კოოპერატივთა და ცენტრო-კავშირის წარმომადგენელთა კერძო თათბირმა ვერ შესძლო შეემუშავებია ისეთი მთლიანი გეგმა ცენტრის ორგანიზაციისა, რომელიც მისაღები ყოფილიყო უმრავლესობისთვის. საკმარისი გახდა თეორიული მსჯელობა ამ საკითხის გარშემო პრაქტიკულათ გატარების მხრით გასინჯულიყო, რომ თავი ეჩინა უთანხმოებას პასუხისმგებელ ამხანაგთა შორის.

საჭიროა ზედმიწევნით იქმნეს გამორკვეული ამიერ-კავკასიის გაერთიანებულ კოოპერაციის ურთიერთობანი: ცენტრო-კავშირთან, რესპუბლიკების ცალკე ცენტრებთან, უკანასკნელებისა კი ერთმანეთთან და სხვა, და ბოლოს უნდა გამოირკვეს, რასა ვქმნით. ჩვეულებრივ საკავშირო გაერთიანებას, ე. ი. ცალკე ორგანიზაციათა რწმუნებულების კრებას გამგეობის თავისუფალ არჩევის უფლებით, თუ ისეთს გაერთიანებულ ცენტრს, რომელიც ფაქტიურად იქნება მხოლოთ განყოფილება ცენტრო კავშირის.

ამიერ-კავკასიის საკოოპერაციო ცენტრი ცენტრო-კავშირის განყოფილება იქნება, თუ დამოუკიდებელი სამეურნეო ერთეული, რომელიც შევა მოსკოვის ორგანიზაციაში საგუბერნიო კავშირის უფლებებით?

ამ საკითხების განხილვის დროს, როგორც ვსთქვით, კოოპერატორთა თათბირმა შეთანხმებას ვერ მიაღწია.

წარმოდგენილ იქმნა გაერთიანების რამდენიმე გეგმა, რომელიც ერთმანეთს ძირითადად ეწინააღმდეგებოდა.

მათი უმთავრესი დებულებანი შემდეგი:

1. ცალკე რესპუბლიკათა კავშირები თავიანთს წარმომადგენლებს გზავნიან საბჭოში, რომელიც ირჩევს გამგეობას.

2. გამგეობას ცენტრო-კავშირი ამტკიცებს.

3. ცენტრო-კავშირის კანტორები უქმდება, ხოლო მისი ქონება და ფუნქციები გადადის გაერთიანებულ კოოპერაციის ხელში.

4. ცენტრო-კავშირი ოპერაციებს აწარმოებს შინაურს და საგარეო ბაზარზე გაერთიანებულ კოოპერაციის საშუალებით.

5. ეროვნული კავშირები ცენტრო-კავშირის შემადგენლობაში შედიან წევრთა უფლებებით.

ხანგრძლივ კამათის შემდეგ წარმოდგენილი იქმნა გაერთიანების საბოლოო პროექტი.

1. ამიერ-კავკასიის მთლიანი ცენტრი უნდა შეიქმნას საქართველოსი, სომხეთისა და აზერბაიჯანის საკოოპერაციო კავშირთა თანასწორ წარმომადგენლობის ნიადაგზე და მასში უნდა შევიდნენ აგრეთვე სამხედრო და სატრანსპორ. კოოპერაციის ეროვნულ და ექს-ტერიტორიალურ ერთეულების წარმომადგენელნი.

შენიშვნა: რესპუბლიკის ავტონომიურ ნაწილების საკოოპერაციო ერთეულები ცენტრში შედიან შესაფერის ეროვნულ საკოოპერაციო კავშირების საშუალებით.

2. ამიერ-კავკასიის ცენტრის ხელმძღვანელ ორგანოს წარმოადგენს საბჭო, რომელშიაც შედიან: სამ-სამი წარმომადგენელი—ცეკავშირისა, სომხეთის ცენტრ. კავშირისა და აზერბაიჯანის კავშირისა და თითო წარმომადგენელი—ამიერ-კავკასიის ცენტრალურ სატრანსპორტო მომხმარებელ საზოგადოებისა, ამიერ-კავკასიის სამხედრო კოოპერატივთა კავშირისა და ცენტრო კავშირისა.

შენიშვნა: ეროვნულ კავშირთა წარმომადგენლობამ თავის კავშირში აუცილებლად უნდა შეიყვანოს თითო წარმომადგენელი თვითეულ კავშირის მუშათა სექციისა (ცენტრ. მუშათა კოოპერაციისა, მუშათა კოოპერაციის განყოფილებისა და სხვა).

3. საბჭო ცენტრო-კავშირთან შეთანხმებით ირჩევს აღმასრულებელ ორგანოს-გამგეობას ხუთი კაცის შემადგენლობით; ამასთან სავალდებულოა, რომ გამგეობაში წარმომადგენელი ჰყავდეს მუშათა კოოპერაციას და ცენტრო-კავშირს.

4. ცენტრო-კავშირთან ისეთი დამოკიდებულება მყარდება, რომ მთელს თავის სავაჭრო ოპერაციებს როგორც ამიერ-კავკასიის ტერიტორიაზე, ისე საგარეო ბაზარზე ცენტრო-კავშირი აწარმოებს განსაკუთრებით ამიერ-კავკასიის ცენტრის აპარატის საშუალებით.

5. ცენტრო-კავშირის მთელი აპარატი გადადის ამიერ-კავკასიის ცენტრის ხელში.

6. გამგეობა მოქმედებს საბჭოს მიერ შემუშავებულ და ცენტრო-კავშირის მიერ დამტკიცებულ გეგმებისა და ხარჯთაღრიცხვათა თანახმად იმ ნაწილში, რომელიც ეხება ცენტრო-კავშირის ამოცანებს ამიერ-კავკასიაში და მის ოპერაციებს საგარეო ბაზარზე.

როგორც მკითხველი ხედავს, ძირითადი განსხვავება ამ ორ პროექტის შორის ის არის, რომ ცენტრო-კავშირი ისეთი წესის შემოღებას სცდილობს, რომლის დროსაც ამიერ-კავკასიის ცენტრი საბჭომ უნდა აირჩიოს, მაგრამ მოსკოვის კავშირმა უნდა დაამტკიცოს.

ცენტრის ორგანიზაციის ასეთი სტრუქტურა წარმოდგენილია იმათ მიერ, რომელნიც არავითარს მნიშვნელობას არ აძლევენ ამიერ-კავკასიის კოოპერაციის შეკავშირებულს ძალას და მის საქმის—უნარიანობას.

საქართველოში კი დღეს არის 900-მდე მომხმარებელი საზოგადოება, 20 წვრილი სარაიონო ერთეული და კოოპერატივთა ცენტრალური კავშირი.

ამ რიცხვში არ შედის: საკრედიტო ამხანაგობანი, საკოოპერაციო ბანკი, სამხედრო კოოპერატივები და სხვა. აზერბეიჯანში საკოოპერაციო საზოგადოებანი გაერთიანებულნი არიან ერთს კავშირში. სომხეთშიც ასევეა. ეს კავშირები ჰქმნიან თავიანთს ცენტრს ამიერ კავკასიაში.

შესაძლებელია განა საკოოპერაციო თვალსაზრისით, რომ თავისუფალ ორგანიზაციათა მიერ შექმნილს გამგეობას ცენტრო-კავშირი ამტკიცებდეს? ეს ხომ ამიერ-კავკასიის გაერთიანების იდეის სრულიად გაუქმებასა და მის ნაცვლად ცენტრო-კავშირის განყოფილების დაარსებას უდრის, რაიც ადგილობრივ კოოპერატორებს ყოველგვარს თაოსნობას ჩაუკლავს კოოპერაციის განვითარების საქმეში. არ ყოფილა შემთხვევა, რომ ცენტრო-კავშირს იმ საკოოპერაციო ერთეულთა გამგეობა დაემტკიცებიოს, რომელნიც წევრთა უფლებებით მოსკოვის კავშირის შემადგენლობაში შედიან. რიღასთვის ითხოვენ ამას ამიერ-კავკასიის ცენტრისაგან?

კიდეც რომ დავანებოთ თავი საკოოპერაციო პრინციპებს, რომელთა განხორციელებაც სრულიადაც არ ეწინააღმდეგება ჩვენს ეკონომიურს პოლიტიკას, უნდა აღვიაროთ, რომ ამგვარი დამოკიდებულება მოსკოვის კავშირთან ჩვენს კოოპერაციას დაასუსტებს, ცალკე რესპუბლიკათა კავშირების შორის სეპარატიულს ტენდენციებს გამოიწვევს და მაშასადამე გაერთიანება მხოლოდ ქაღალდზე დარჩება.

აუქმებს რა ამიერ კავკასიის კანტორებს, ცენტრო კავშირი გაერთიანებულ კოოპერაციის სახით ერთს კანტორას ჰქმნის, რომელიც ბოლოს და ბოლოს საკოოპერაციო ორგანიზაცია კი არ იქნება, არამედ ისეთი სავაჭრო ფირმა, რომელიც თავის ოპერაციებს გარედან მიღებულ საშუალებებით ანვითარებს. ეს არ შეიძლება.

გამოცდილებამ გვიჩვენა, რომ ცენტრო-კავშირის კანტორებმა ამიერ-კავკასიაში ადგილობრივ კოოპერაციის განვითარების საქმეს არავითარი სარგებლობა არ მოუტანეს. პირიქით ამ კანტორებმა, რომელნიც ამიერ კავკასიაში კოოპერაციის დროშის ქვეშ მოქმედებენ, საკმარისად აამხედრეს თავის წინააღმდეგ ყველა ადგილობრივი ერთეულები, რომელნიც ყოველმხრივ ერიდებიან ცეტრო კავშირის წარმომადგენლებთან შეთანხმებულ მუშაობას. ადგილობრივ კოოპერაციის ინტერესები კი მოითხოვენ ასეთ მოვლენათა თავიდან აცილებას. ამგვარ პირობებში ლაპარაკიც მეტია იდეურ ხელმძღვანელობაზე მოსკოველ ამხანაგების მხრით და ეს კი დიდად და დიდად დამლუპველს გავლენას იქონიებს საერთოდ მთელი საქმის მსვლელობაზე. რაც შეეხება საქმის მატერიალურ მხარეს, აქ მდგომარეობა უფრო რთულდება. საქმე ის არის, რომ კოოპერაცია წარმოადგენს სამეურნეო ორგანიზაციას, რომელიც საკომერციო ოპერაციებს აწარმოებს და ამითი განსაზღვრულ მოგებას იღებს. იმ შემთხვევაში, თუ ჩვენ შევქმნით ცენტრო-კავშირის განყოფილებას, ნაცვლად კოოპერაციის თავისუფალ გაერთიანებისა, მაშინ ამიერ-კავკასიის ცენტრმა უმთავრესად მოსკოვის ცენტრის დავალებანი უნდა შეასრულოს. ამ დროს ცალკე კავშირები ჩამოშორებულნი იქმნებიან ამ ოპერაციებს და მაშასადამე მოგება ალარ გაიყოფა საკოოპერაციო წესით. ჩვეულებრივად მოგება ნაწილდება გაერთიანებულ კოოპერაციის წევრთა შორის, ან ცენტრშივე რჩება მის იდეიურ და სამეურნეო მუშაობის განსავითარებლად. ეს შესაძლებლობა ამიერ-კავკასიის კოოპერაციას მ ესპობა და სწორედ ამაში იმალება მთელი საშინელება ამ გვარის გაერთიანებისა.

მეორე მხრივ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ამიერ-კავკასიის ცენტრმა მოსკოვის ცენტრის დავალებანი უნდა შეასრულოს. ცენტრო-კავშირს მრავალი საბაბი და მიზეზი აქვს, რომ ამიერ-კავკასიის საზღვრებში საკომერციო ოპერაციები აწარმოოს. ამას მოითხოვს ინტერესები არა მარტო ადგილობრივ ნაწარმოებთა (ჩაი, ღვინო, კაკალი და სხვა) გასაღებისა, არამედ სატრანზიტო საქონლის შეძენისაც ბათომით შემოტანით.

წინააღმდეგს შემთხვევაში საჭირო შეიქნება ცენტრო-კავშირის კანტორების დატოვება იმავე სახით, როგორითაც აქამდე იყვნენ; და თუ ეს კანტორები დატოვებულ იქნებიან, მაშინ გაერთიანება ყოველგვარს აზრსა და მნიშვნელობას ჰკარგავს, ვინაიდან ორივე ეს ორგანიზაცია ერთიმეორის მეტოქენი გახდებიან.

რა გარანტია აქვს ცენტრო-საწყობს იმისი რომ ამიერ-კავკასიის გაერთიანებული კოოპერაცია შესძლებს მოსკოვის მსხვილ ორგანიზაციის ყველა დავალების სასურველად შესრულებას?

ეს საკითხი ბევრს გაუგებრობას იწვევს. მართლაც ამიერ-კავკასიის კოოპერაცია თავის გაერთიანებულ ცენტრის სახით თუ განსაკუთრებით თავის ძალებსა და საშუალებებს დაემყარება, პირველ ხანებში, საფიქრებელია, ვერ შესძლებს ისეთი დიდის ოპერაციების წარმოებას ურომლისოდაც ძნელია შინაურს ბაზარზე გავლენის მოხდენა. ამით უეჭველია ისარგებლებენ კერძო ინიციატორები. შედეგად კი მ ჰყვება ის, რომ ადგილობრივი პროდუქტები საზოგადოებრივ ინიციატივის მოწინააღმდეგეთა ხელში გადავა, რომელნიც დააწესებენ თავიანთ ფასებს და მით დაზარალებენ კოოპერაციის მუშაობას. ასეთს პირობებში კოოპერაცია იძულებული იქნება პროდუქტები იყიდოს პირველ ხელიდან კი არა, არამედ შუამავლების საშუალებით, რაც ხელსაყრელი არ იქნება მოსკოვის ცენტრისთვის. ზედმეტია იმაზე ლაპარაკი, რომ ამგვარი მოვლენა თავიდან აცილებული უნდა იქმნეს იმ მიზნითაც, რათა კოოპერაციის პრესტიჟი და ავტორიტეტი მშრომელთა წრეების თვალში ამაღლებულ იქმნეს საგარეო ბაზარზე გამოსვლის სფეროში საქმე უფრო ცუდად იქნება. საჭირო გახდება საგალიუტო საშუალებანი და მისი წესიერი გამოყენება მოქნილ აპარატის შექმნის გზით ბათომსა და კონსტანტინოპოლში.

ყველა ზემოთქმული საბუთს გვაძლევს ვიფიქროთ, რომ ადგილობრივ კოოპერაცია ცენტრის დაუხმარებლად ნელად ვერ წავა. მაგრამ ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ ცენტრო-კავშირის კანტორები ამიერ-კავკასიაში უნდა დარჩეს, პირიქით, ეს იმას ამტკიცებს, რომ ცენტრო-კავშირისთვის ხელსაყრელია შეჰქმნას ადგილობრივ ძალებისაგან მძლავრი ორგანიზაციები ამიერ კავკასიის ცენტრის სახით. იგი თავის ამოცანების განხორციელების დროს დასაყრდნობს უნდა ეძიებდეს ადგილობრივ კოოპერაციაში და ამისი მიღწევა კი შეიძლება ადგილობრივის ცენტრის გამტკიცებით და არა კანტორების შექმნით. ამ მხრით ცენტრო კავშირს მართებს დათმობის გზას დაადგეს. დათმობა შეიძლება გამოიხატოს იმაში, რომ ადგილობრივი აპარატი კანტორების სახით მომავალ გაერთიანებულ ცენტრს გადასცეს, რასაკვირველია გარკვეულ პირობებით. ეს შეიძლება მისცემს ადგილობრივ კოოპერაციას, რომ ერთის მხრით სათანადოდ შეასრულოს მოსკოვის ყველა დავალებანი და მეორე მხრით გააძლიეროს საკოოპერაციო აღმშენებლობა ამიერ-კავკასიაში.

საჭირო იქნება დათმობა ადგილობრივ კოოპერაციის მხრითაც, რომელიც ჩემის ღრმა რწმენით არაფერს წააგებს თუ გამგეობა ცენტრო-კავშირთან შეთანხმებით იქნება არჩეული. ასეთ კონსტრუქციის დროს საჭირო აღარ იქნება მოსკოვის კავშირის მიერ გამგეობის დამტკიცება. იგი არჩეული იქნება იმ ორგანიზაციასთან შეთანხმებით, რომელიც დაინტერესებულია მძლავრ სამეურნეო ცენტრის შექმნით ამიერ კავკასიაში.

სხვა გამოსავალი არ არის.

ა. ერქომაიშვილი.

*) ათავსებს რა ამხ. ერქომაიშვილის წერილს, ჩვენი გაზეთი ადგილს დაუთმობს სხვა შინაარსის წერილებსაც ამ მნიშვნელოვანი საკითხის ყოველ მხრივ გასაშუქებლათ.

რედ.

კაპიტალიზმის სამეფოებში

უმუშევრობა ინგლისში.

ბერლინი. 4 მარტი, უმუშევართა უკმაყოფილება ლონდონში გამოიხატა იმით, რომ მათ ალყა შემოარტყეს ადგილობრივ მუნიციპალურ მუშათა უბანს ჰოპლარს, და ეს ალყა გრძელდებოდა 7 საათს: უმუშევართა რამოდენიმე ასეულმა თავი მოიყარეს მუნიციპალურ შენობასთან იმ მიზნით, რომ პროტესტი განეცხადებინათ დახმარების შემცირების წინააღმდეგ, რომელიც გატარდა მთავრობის გავლენით. უმუშევრებმა დაიპირეს მუნიციპალიტეტის შენობის ყველა გამოსავალი და არ უშვებდენ გარშემორტყმულ მუნიციპალიტეტის წევრებს. 7 საათის განმავლობაში გრძელდებოდა დამწყვდევა, ბოლოს მუნიციპალიტეტში მომუშავეთ შესძლეს გამოსვლა, გარს შემოერტყენ აგრედვე პრესის წარმომადგენლებს, რომლებიც დაესწრენ მუნიციპალიტეტის სხდომას. უმუშევრებმა განაცხადეს, რომ ისინი განათავისუფლებენ ჟურნალისტებს მხოლოდ მაშინ, თუ მისცემენ გასაინჯათ სხდომის ანგარიშებს. მუნიციპალიტეტის წევრებთან მოლაპარაკების დროს, უმუშევართა წარმომადგენლები, ბრალს დებდენ მათ იმაში, რომ ისინი იცავდენ კაპიტალისტებს მუშებთან ბრძოლაში. უმუშევრებმა რევოლიუციონურ სიმღერებით ამართეს წითელი დროშა მუნიციპალიტეტის შენობაზე. მთავრობის „დეილ-ქრონიკელი“ მუნიციპალიტეტის ალყას უწოდებს „კომუნისტურ ტერორს“.

ინგლისის ეკონომია.

ლონდონი. 6 მარტი. დეედეასის კომისიამ, რომელიც შედგა ლოიდ ჯორჯის განკარგულებით, სახელმწ. ხარჯების შემცირების მიზნით, წარუდგინა პროექტი, მთავრობას რომლის მიხედვითაც სამხედრო ხარჯები უნდა შემცირდეს 80 მილიონ სტერლინგით. „დეილ ქრონიკელის“ ცნობით ჩერჩილი გაძლიერებულ ბრძოლას აწარმოებს ამ კომისიის წინააღმდეგ. ჩერჩილის გავლენით მთავრობას განზრახული აქვს გააკეთოს ეკონომია მხოლოდ ორმოცდაათი მილიონ სტერლინგით. ამავე დროს შემცირებული იქნება სახალხო განათლებისათვის გაწეული ხარჯები, რომელიც უნდა უდრიდეს 16—18 მილიონ სტერლინგს. განზრახულია შეუმცირონ ჯამაგირი მასწავლებლებს 20 პროც., გაატარონ სკოლებში შემჰიდროება და დახურონ სკოლები და თავშესაფარები ხუთ წელზე უმცროს ბავშვებისათვის.

ფოლრმალობა მოწვობების შესახებ.

ბერლინი. დანციგის მთავრობასა და პოლონეთის წარმომადგენლის შორის დაიწყო მოლაპარაკება პასპორტებსა და საბაჟოების ფორმალობის შესახებ. დანციგის მთავრობის მიერ გამოთქმულ სურვილზე პოლონეთში შესასვლელ პასპორტების ფორმალობის გაადვილების შესახებ, დანციგში მყოფმა პოლონეთის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ პოლონეთი იძულებულია დაიცვას საპასპორტო მკაცრი წესები რუსეთთან საერთო საზღვარის არსებობის გამო. პოლონეთს ეშინია იქ კომუნისტურ სენის გავრცელებისა ამიტომ მკაცრი კონტროლი უნდა დაამყაროს მოქალაქეთა სახელმწიფოში შესვლაზე.

ახალი პოლიტიკა

ლონდონი, 15 თებერვალი. „ტაიმს“-ს მოყავს გენდერსონის სიტყვა ახალ მსოფლიო პოლიტიკაზე, რომელიც წარმოსთქვა მან მუშათა პარტიის ფართე მიტინგზე. შეეხო რა საერთაშორისო კონფერენციას და კერძოდ ინგლის-საფრანგეთის შეთანხმებას, გენდერსონმა სთქვა: „საფრანგეთი მოითხოვს ინგლისთან საკავშირო ხელშეკრულების დადებას სამხედრო დახმარების უზრუნველსაყოფად თუ გერმანია უეცრად თავს დაესხა საფრანგეთს. ასეთ ხელშეკრულებაზე ინგლისის მუშათა პარტიას დათანხმება არ შეუძლია, რადგანაც ასეთი ხელშეკრულება ახვევს ინგლისს შესაძლებელ ომში, რაც აუცილებლად მოყვება საფრანგეთის პოლიტიკას, რომელზედაც ინგლისს არავითარი კანტროლის უფლება არა აქვს. ამას გარდა საფრანგეთი და ინგლისი არიან ნაციათა ლიგის წევრები და სამხედრო კონვენციები კი ეწინააღმდეგება ნაციათა ლიგის იდეებს. ეს ხელშეკრულება აღმოკენენებულია საშიშროებაზე და ფაქტიურად აღადგენს წონასწორობის ძველ წესებს. ასეთი გზა არასოდეს არ ყოფილა მუშათა პარტიის გზა მშვიდობიანობისაკენ. ინგლისის კოალიციონური მთავრობა ყოველ თვეს იცვლის თავის შეხედულებას.

ინგლისის მუშათა პარტიის საგარეო პოლიტიკის მიზანი იყო მუდამ საერთაშორისო მშვიდობიანობა, შექმნა მტკიცე პოლიტიკურ ეკონომიური პირობებისა ევროპაში, და ხალხთა შორის მეგობრობის და ნდობის აღდგენა. მუშათა პარტია აღიარებდა და ეხლაც აღიარებს ნაციათა საერთაშორისო ლიგის დაარსებას შეიარაღების ენერგიულ და თანდათანობით შეწყვეტას, ტ სამხედრო საგნების გაზიდვის აკრძალვის. აუცილებლობას მუშათა პარტია მუდამ ეწინააღმდეგება ტ ფარულ ხელშეკრულებას ტ ეკონომიურ ბოიკოტებს ტ მუდამ მოითხოვდა ეგვიპტეს დამოუკიდებლობას ტ ინდოთის თვითგამორკვევას. ეხლანდელი მეთოდებით კი, რომელსაც მიმართავს უმაღლესი საბჭო, განიარაღება ნდობა და თანამშრომლობა შეუძლებელია.

ქრონიკა

◆ პარიზის კომუნის დღე. შაბათი, 18 მარტი, პარიზის კომუნის დღე, უქმე დღეა.

◆ ცნობად. ტფილისის აღმასრულებელ კომიტეტის სამმართველოს განყოფილება ამით აცნობებს იმ დაწესებულებებს, რომელნიც სარგებლობენ სამისაბართო ბიუროდან უფასო ცნობებით, რომ ისინი ვალდებულნი არიან, თითონ წაიღონ დამზადებული ცნობები. დღეის რიცხვიდან ცნობებს სამისამართო ბიურო თავის კაცით არავის არ გაუგზავნის.

◆ ყოფილ პოლიტიკურ კატორღელთა და გადასახლებულთა კრება. კვირას, 19 მარტს, დილის 11 საათზე, ცენტროკავშირის (მადათოვის ქ. № 11) შესდგება საერთო კრება ყოფილ პოლიტიკურ კატორღელთა და გადასახლებულთა საზოგადოების წევრების (რომლებმაც წარმოადგინეს საანკეტო ფურცლები). დღის წესრიგი: 1. მოხსენება ორგბიუროსი მისი მოქმედების შესახებ. 2. საბჭოს არჩევნები. 3. მომავალი მუშაობის გეგმა.

◆ მოსახლეობის განტვირთვისათვის. ქალაქის განმტვირთავი საგანგებო საუწყებათაშორისო და საფილტრაციო კომისიები გადავიდა ქალაქის აღმასკომის გამგებლობაში და მოთავსებულია ქალაქის სახლში, თავისუფლების მოედანზე, ოთახი 14. კომისიამ, თბილისის მოსახლეთა განმტვირთავ ყოფილ ცენტრალურ საუწყებათაშორისო და საგანგებო საფილტრაციო სამეულისაგან ჩაიბარა ყველა საქმეები. 14 მარტიდან კომისია შეუდგა მუშაობას ახალ შენობაში. კომისიის თავმჯდომარედ არის ქალაქის აღმასკომის პრეზიდიუმის წევრი ამხ. ბ. მაჩაიძე, რომელიც განაგებს მმართველობის განყოფილებას. მდივნად დანიშნულია ვ. ნ. ლომინაძე. ს. პ. კ. ს. წარმომადგენლად კომისიის კოლეგიაში დანიშნულია ამხ. ეგიკოვი.

◆ შტატების შემცირება. ჯანმრთელობის კომისარიატის მართველობას წინადადება მიეცა მოსამსახურეთა [illegible]ირად შემადგენლობის რიცხვი [illegible]ადან დაახლოვებით 60—70 კაცამდე შემცირებისა. შემოკლება უმთავრესად შეეხება მმართველობაში მოსამსახურეთ.

◆ პროდეტკულტი საქართველოში. საქართველოში პროლეტკულტის მოწყობის საკითხი უკვე ახლოს სდგას პრაქტიკულ გადაწყვეტასთან. ამ მიზნისათვის თბილისში ჩამოვიდენ სრულიად რუსეთის პროლეტკულტის რწმუნებული, მისი პრეზიდიუმის წევრი ვ. ვ. იგნატოვი და კავკასიაში პირველ პროლეტკულტის კონფერენციის მომწყობი და თავმჯდომარე ყოფილ კავკასია-დონის პროლეტკულტის განაპირა კომიტეტისა ვ. ი. მელიქ-ჯანოვი.

◆ ბრძოლა მალარიის წინააღმდეგ. ჯანმრთელობის კომისარიატის ინიციატივით, სდგება ამიერ-კავკასიის სამალარიო კომი[illegible]ია, მალარიის წინააღმდეგ, ამიერ-კავკასიის მასშტაბით, საბრძოლველად.

◆ ხანძარის საწინააღმდეგო ზომები. ბრანდ მაიორის ა. ო. ბერიძის მოხსენებით ხანძარის წინააღმდეგ საბრძოლველ ზომების შესახებ ქალაქის აღმასკომმა დაადგინა თხოვოს ს. მ. უ. ს. ლითონის განყოფილებას გააძლიეროს ცეცხლის მქრობელი რაზმი სამი საბარგო ავტომობილით, რომლებზედაც დადგმული იქნება ცისტერნები წყლისათვის, თვითეულში 100 ვედ. წყალით და წინადადება მიეცეს ქალაქის ტრამვაის დირექტორს დაფუძნებლივ იქნას შეკეთებული რკინის აუზი, რომელშიდაც თავსდება 1000 ვედრო წყალი და იქონიოს ყოველთვის მზად ხანძარის შემთხვევისათვის. ამასთანავე დაადგინეს შეადგინონ ხანძარის საწინააღმდეგო საგანგებო კომისია, რომელშიდაც შეეკვნენ წარმომადგენლები ცეცხლის მქრობელ რაზმიდან, ქალაქის აღმასკომის ტექნიკურ განყოფილებიდან, მუშურ-გლეხურ ინსპექციიდან, მილიციასა და საქ. საგან. კომისიიდან; ამ კომისიას დაევალოს ყველა იმ უბნების, საწყობების, ქარხნების, ფაბრიკების, სახლების და სხვა შენობათა დათვალიერება, რომლებსაც აქვთ სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა, და მიიღონ ზომები შემჩნეულ დეფექტების მოსასპობად, რომლებიც საშიშია ცეცხლის გაჩენის მხრივ.

შეცდომის გასწორება.

წერილში „ჩვენი პრესა“ მოყვანილ რეზოლიუციაში გაშვებულია კორექტურული შეცდომა, რომელიც ამახინჯებს აზრს. **უნდა იყოს:** პრესა არის... „**უბადლო** საშუალება“ „**უბრალო** საშუალებას“ მაგიერ. მეთაურ წერილში უნდა იყოს: „**პროლეტარიატის ამოსაგლეჯათ**“ მაგიერ „**პროლეტარიატის ამოსაძლეტად**“.

საქართველოს ეკონომიური ცხოვრება

ბათომი — გამბურგი.

გერმანიის ბაქოელ საკონსულოს ცნობით, ამ დღეებში დამყარდება ახალი პირდაპირი მიმოსვლა გემებისა ბათომ—გამბურგ როტტერდამს შორის. ივლიან პირველ ხარისხოვანი გემები „გერმანიის ორიენტ მიმოსვლისა“, რომელნიც დასცურავენ ნეიტრალური დროშებით.

პირველ ხანებში განზრახვა აქვთ ატარონ ორი სამოგზაურო საბარგო გემი და საჭიროების მიხედვით რამოდენიმე ტვირთსაზიდი.

რამოდენიმე ტვირთმზიდველი გემი უკვე იმყოფები გზაში.

სწრაფმა, გადაუტვირთავად, მიმოსვლამ ხელი უნდა შეუწყოს საქონლის გაცვლა-გამოცვლას ამიერ-კავკასიის საბჭოთა რესპუბლიკებსა და გერმანიას შორის.

ბათომში უკვე გახსნილია საგემო კანტორა, რომელიც იძლევა ყველა საჭირო ცნობას.

საქართველოს საზღვაო ტრანსპორტი.

წამოყენებულია მთელი რიგი საკითხები საქართველოს საზღვაო ტრანსპორტის მმართველობის სტრუქტურის რეორგანიზაციისათვის ასე, მთელი ტექნიკური ნაწილი—გემთმშენებლობა, ნავთსადგურების მშენებლობა და ნავთსადგურების შეკეთების საქმე გამოყოფილია ცალკე ადგილობრივ განყოფილებებად, მათი დაქვემდებარებით ცენტრში მთავარი ინჟენერის საშუალებით საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველოს უფროსისათვის. სახ. კომ. საბჭოში შეტანილია დეკრეტის პროექტი ბათომ-გაგრას ნაპირების ლოციების და მაიაკების დირექციის ორგანიზაციისათვის. განზრახულია ყველა მცურავ საშუალებათა გამოყოფა ცალკე სახელმწიფოებრივ საგემო განყოფილებად, რომელიც იმუშავებს სავსებით კომერციულ ნიადაგზე და რომელსაც უხელმძღვანელებს ცენტრი—საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველო.

სამმართველოს მიერ მეწყალეთა პროფკავშირთან ხელშეკრულების დადების შემდეგ სახელმწიფო თავისუფლდება ზრუნვისაგან საზღვაო ტრანსპორტის მუშა-მოსამსახურეთა სურსათით გეგმიან მომარაგების საქმეში, ვინაიდან ხელშეკრულების დადების მომენტიდან ფასის ყოველგვარი სახის გადახდა იწარმოებს ფულის ნიშნებით, ამასთან შრომის ხელფასის საფუძვლად ს. პ. კ. ს.-ს მიერ დადებულია გასაზღვრული სასურსათო მინიმუმი, რომელიც შეადგენს შრომის საერთო ხელფასის 40 პროცენტს.

გაერთიანებულ საგარეო მეჯრობის საკავჯრო განყოფილება.

სავაჭრო განყოფილება შექმნილია 7 თებერვალს. ზოგიერთი გარემოების გამო მუშაობის დაწყება შეფერხდა და ის შეუდგა მუშაობას მხოლოდ თებერვლის ბოლოს. სავაჭრო განყოფილების დებულების თანახმად, ის წარმოადგენს გაერთიანებულ საგარეო ვაჭრობის კომისარიატის კომერციულ აპარატს, რომელიც ემსახურება ამიერკავკასიის რესპუბლიკების მოღვაწეობის გეგმის გარეშე დარგს საგარეო ვაჭრობის საქმეში.

სავაჭრო განყოფილება თავის კომერციულ მოქმედებაში ავტონომიურია, მაგრამ პრაკტიკულ მუშაობის შესრულების დროს ხელმძღვანელობს გ. ს. ვაჭრობის კომ. კოლეგიის დირექტივებით.

სავაჭრო განყოფილების მოქმედების საფუძველს შეადგენს მისთვის საგანგებოდ გაცემული საბრუნავი ფონდი საქონლით და ფულით. ამ ჟამად სავაჭრო განყოფილება ერთ და იმავე დროს აწარმოებს საორგანიზაციო და კომერციულ მუშაობას. გახსნილია კანტორები სავაჭრო განყოფილებისა ბათომსა და ბაქოში. უახლოეს დროში განზრახულია კანტორების გახსნა განჯასა, ალექსანდროპოლსა, ერევანსა, სოხუმსა და ქუთაისში, შემდეგ კი როსტოვსა, ოდესასა და მოსკოვში.

მუშაობაზე სავაჭრო განყოფილებაში მოზიდული არიან მსხვილი გამოცდილი კომერსანტები, რომლებიც არიან გაცნობილნი ბაზრის განსაკუთრებულ თვისებებს ამიერ-კავკასიაში და უცხოეთის ბაზრებს. საჭიროა აღინიშნოს, რომ ეს კომერსანტები მოზიდულნი არიან სავაჭრო განყოფილების წმინდა მოგებაში მათი მონაწილეობის ნიადაგზე, იგულისხმება, იმ პირობის დაცვით, რომ გარდა სავაჭრო განყოფილების მოქმედებასთან დაკავშირებულ მუშაობისა, ისინი არავითარ პირად საქმეებს არ აწარმოებენ. სავაჭრო განყოფილების საერთო გეგმა, ენერგია, ტემპი და მიმართულება—დამოკიდებულია იმ ფონდისგან, რომელიც ექნება განყოფილებას. ამ ჟამად განყოფილებას მოეპოება საექსპორტო საქონლის რამოდენიმე მსხვილი პარტია, ნაწილობრივ გადაცემული მისთვის საგ. ვაჭრ. კომისარიატის მიერ, ნაწილობრივ კი საკუთრად დამზადებული. ეს საქონელი უახლოეს დროში გაიგზავნება უცხოეთში რეალიზაციისათვის. ამასთან ერთად სავაჭრო განყოფილებამ საზღვარ-გარედ შეუკვეთა ამიერკავკასიის რესპუბლიკებისათვის საჭირო მრავალი საქონელი. განყოფილება ამყარებს ცოცხალ და მკვიდრ კავშირს უცხოელ სავაჭრო ფირმებთან. გაერთ. საგ. ვაჭ. კომ. კოლეგიისაგან მიღებულია მთელი რიგი დირექტივები—მთავარი ძალღონე მიმართულ იქნას ამიერკავკასიის რესპუბლიკების მომარაგებაზე სურსათ-სანოვაგით. ამ მიზნით სავალიუტო საქონლის უმრავლესობა გადაგზავნილ იქნება საზღვარ-გარეთ და განაღდებულ პურისა და კვების სხვა პროდუქტებზე. სავაჭრო განყოფილება—ახალგაზრდა დაწესებულებაა. ის ითვლის თავის თავის არსებობის სრულ ორ-სამ კვირას, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მაინც მნიშვნელოვანია ამ ჟამად მისდამი ინტერესი სახელმწიფო დაწესებულებების, კოოპერატივების, კერძო პირების მხრით.

კოოპერაცია

მუშათა კოოპერატივების მდგომარეობა.

სახალხო სასურსათო კომისარიატთან არსებულ კოოპერაციის საქმეთა სამმართველოში უკვე მოდის ცნობები მუშათა კოოპერატივების მოქმედების შესახებ. ცნობები სრული არ არის, მაგრამ ის მცირე მასალაც, რომელიც სამართველოს მიერ არის მიღებული, ნათლად მოწმობს მუშათა კოოპერატივების ზრდას და მათი ოპერაციების გაფართოებას. მოგვყავს ეს ცნობები:

1. ოზურგეთის მუშათა კოოპერატივი. 1922 წლის იანვრის 1 ს კოოპერატივს ჰყავდა 1,420 წევრი. აქვს ორი დუქანი. ბალანსი უდრიდა 96,587,756 მან. ჯამი (ბრუნვა) 1921 წლისა უდრიდა 725,280,400 მ, მთელი მოგება უდრიდა 74,745,123 მ.

კოოპერატივი წინადადებას იძლევა დაამზადოს სასურსათო კომისარიატისათვის: 1,000 ფუთი ჩაი, 40,000 ფ. თხილი, 500 ფ. თაფლი, 100 ფ. კოშტი სანთელი, 10 ფუთი ჯაგარი და 100 ფუთი მელანი.

2. ბორჯომის მუშათა კოოპერატივი. აქვს ოთხი დუქანი. დეკემბრის 20-თვის მისი აქტივი უდრიდა—557,314,354 მან, ხოლო პასივი—375,399,602 მ. წმინდა მოგება ჰქონდა 181,974,752 მან.

3. ახალციხის მუშათა კოოპერატივი. ნოემბერსა და დეკემბერში ჯამი გამოიხატა 370,000 მ., წმინდა მოგება 7,365,000 მ. 1921 წლის ხარჯთ-აღრიცხვა ნავარაუდევია—146,000,000 მ.

4. ძირულის მუშათა კოოპერატივი (შორაპნის მაზრა). ჰყავს 500 წევრი. აქვს 2 დუქანი. ბალანსი 1922 წლის იანვრის 1-თვის უდრიდა—53,721,900 მ., ჯამი 114,041,000 მან., მთელი მოგება 60,320,000 მან ქოოპერატივს მიღებული აქვს სასურსათო კომისარიატისაგან 25,936,000 მანეთის საქონელი და მთლიან მუშათა კოოპერატივისაგან 11,435,900 მან. საქონელი. კოოპერატივმა დაამზადა მთლიან მუშათა კოოპერატივისათვის: ლობიო, ჩაი და ღვინო.

5. სილნაღის მუშათა კოოპერატივი. 1922 წლის პირველ იანვრისათვის ჰყავდა 198 წევრი. ბალანსი უდრიდა 193,013,875 მან. მთელი მოგება 56,210,275 მ. კოოპერატივს მიღებული აქვს სახალხო კომისარიატისაგან 53,991,300 მან, საქონელი, ხოლო სილნაღის სამაზრო სასურსათო კომისარიატისაგან 46,245,250 მ. საქონელი.

6. თელავის მუშათა კოოპერატივი. 1922 წლის იანვრის 1-ს ჰყავდა 833 წევრი. 1921 წლის მთელი მოგება უდრიდა 47,755 მან. კოოპერატივს მიღებული აქვს სახალხო სასურსათო კომისარიატისაგან 33,385,500 მან საქონელი და ათი მილიონი ფულად და სასურსათო კომისარიატის რწმუნებულისაგან—324,378,282 მან. საქონელი.

კოოპერატივი სასურსათო კომისარიატს ჰპირდება, დაუმზადოს რამდენიც უნდა ღვინო და არაყი და ხუთ ვაგონამდე სიმინდი, თუ მას გადასაცვლელად მიეცემა მანუფაქტურა, შაბიამანი და სხვა.

7. ფოთის მუშათა კოოპერატივი. 1922 წლის იანვრის პირველს ჰყავდა 2045 წევრი. აქვს 3 დუქანი, 2 ფურნე, 1 საყასბო და 1 სასადილო. 1921 წლის ჯამი უდრიდა—2,039,737 მან., ხოლო ბალანსი 1922 წლის იანვრის 1-სათვის 326,542,898 მანეთს.

8. ტყიბულის მუშათა კოოპერატივი. იანვრის 1 სათვის ჰყავდა—1,256 წევრი. ბალანსი უდრიდა—36,270,607 მან., ხოლო 1921 წლის ჯამი—401,291,046 მან.

გაზაფხულის თესვის წინ

შორაპნის მაზრაში

შიმშილობის გამო მგომარეობა მაზრაში მძიმეა. შემოდგომის თესვის კამპანია დაიწყო ოქტომბრის პირველ რიცხვებში, მაგრამ დასრულდა დამარცხებით, იმიტომ რომ შეპირებული ვაგონები სათესი მასალით, რომლებიც უნდა გადმოეგზავნათ გორის მაზრიდან არ მოულია შორაპანის თესვის კომისიას. დათესილი მიწის რაოდენობა უმნიშვნელოა და ის შესრულებულია გლეხების მიერ იმ უმნიშვნელო სათესი მასალებიდან, რომლებიც მათ ჰქონდათ.

მაზრა იყოფა რაიონებათ: ზესტაფონის, ჩხარის, ხაროჩაუმის, საჩხერის. მაზრა ეხლა „გაზაფხულის თესვის წინ სდგას. თესვის კომიტეტმა უკვე მიიღო სამი ვაგონი ავსტრალიის ხორბლისა—სულ 2934 ფუთი, რომელიც ამ ჟამად იმყოფება ახალსენაკში. ეს ხორბალი უნდა გადაიცვალოს სიმინდზე სენაკის და ზუგდიდის მაზრებში, რადგანაც შორაპნის მაზრაში შარშანდელი სიმინდის სრული მოუსავლობის გამო, არავითარი შესაძლებლობა არაა სათესი სიმინდის შეძენისა, და გაზაფხულზე კი იქ უმთავრესად სწარმოებს სიმინდის თესვა.

სამაზრო თესვის კომისია შესდგება სამი წევრისაგან მაზრის აგრონომის მეთაურობით; წევრებათ არიან ადგილობრივი სასურსათო კომიტეტის და აღმასკომის წარმომადგენლები.

სათესი მასალების საჭიროება ძალიან დიდია; გლეხს აღარ მოეძებნება სიმინდი და ის უმნიშვნელო მარაგი, რომელიც მას ჭონდა უკვე შეჭმულია. საჭიროება ისე დიდია, რომ გლეხები იძულებული არიან იყიდონ გურიაში, ოსეთში, ფუთობით. შიმშილის გამო მაზრაში მძვინვარებს მეტიტლტრობა, რომელიც ერთად ერთი წყაროა მცხოვრებლების პირველ მოთხოვნილების საგნებით დასაკმაყოფილებლად.

სათესი მასალის, უმთავრესათ სიმინდის საჭიროება გამოიხატება 18—20,000 ფუთში და მხოლოდ მისი სწრაფი მოტანა ადგილზე გადაარჩენს საშინელ შიმშილისაგან უკვე დამშეულ და ქანც გამოლეულ მაზრას.

უკეთეს შემთხვევაში ავსტრალიის ხორბლის ყოველ თითოეულ ფუთში გადაცვლიდან შეიძლება მივიღოთ გაზაფხულის თესვისათვის 1 ნახევარი—2 ფუთი სიმინდი. ამ ნაირად მაქსიმუმი სათესი სიმინდისა მაზრისათვის შეიძლება გამოიხატოს რიცხვით 2934×2=5863 ფუთი. ეს რიცხვი რასაკვირველია სრულიადაც არაა საკმაო. დანაკლისი 13,140 ფ.—15,000 ფუთამდი. შორაპნის სათესი კომისიის თამჯდომარემ ამხ. გ. ცქიტიშვილმა გააკეთა მოხსენება ცენტრალურ სათესი კომისიაში მაზრის მძიმე მდგომარეობის შესახებ. საჭიროა სახალხო სასურსათო კომისარიატმა მოახდინოს განკარგულება, რომ დაუყონებლივ და დაუბრკოლებლივ იქნეს გადაცვლილი სენაკის და ზუგდიდის სამაზრო სასურსათო კომიტეტების მიერ ხორბალი სიმინდზე და გადაგზავნილი შორაპნის მაზრაში.

ამის გარდა ცენტრალური თესვის კომისიამ დაპირება გამოსთქვა სათესი მასალების საჭირო რაოდენობის გადაგზავნის შესახებ ცენტრიდან დამშეულ მაზრაში.

პარტიული ცხოვრება

პარიზის კომუნის 51 წლის თავი

აგიტატორებისათვის თეზისები

მაგივრად

ამ დღეებში სრულდება პარიზის კომუნის 51 წლის თავი. ნახევარ საუკუნეზე მეტმა განვლო მას შემდეგ, რაც პირველად კაცობრიობის ისტორიაში პარიზელი მუშები აჯანყდენ ბურჟუაზიის წინააღმდეგ და ხელთ იგდეს ძალა-უფლება.

პარიზის მუშები იყვნენ პირველი მერცხალნი პროლეტარულ რევოლიუციისა რუსეთში და მთელ მსოფლიოში.

იქ, სადაც ახლა იმყოფება საერთაშორისო რეაქციის ცენტრი—პარიზში—იქ 51 წლის წინედ, 18 მარტს პირველად აფრიალდა ამაყად წითელი დროშა, რომლისთვისაც მოწამებრივად შესწირეს თავი ათეულ ათასობით სახელოვანმა პარიზელ პროლეტარებმა. პარიზის კომუნა აღმოცენდა თავდაპირველად, როგორც აჯანყება მთავრობის მხრით ღალატის და მოტყუების წინააღმდეგ, ის დაიწყო როგორც პარტიული მოძრაობა, და პარიზის კომუნას მებრძოლების მთავარი მასსა მისცა არა მსხვილ-სამრეწველო კაპიტალმა, არამედ ხელოსნურ, წვრილ-ბურჟუაზიულ წრეებმა, რომელნიც განიცდიდნენ პროლეტარიზაციის პროცესს.

თავის მიმდინარეობებში „პარიზის კომუნამ აღბეჭდა უდიდესი სიმტკიცე მაშინდელი პარიზისა, რომელიც უკვე იშლებოდა კაპიტალიზმისაგან, მაგრამ არ ქონდა მოპოვებული საზოგადოებრივ დამოკიდებულებათა კაპიტალისტური სიცხადე. წარმოებდა ბრძოლა ჯგუფებსა, ფრაქციებსა და სექტორებს შორის, მაგრამ არ იყო არც ერთი პარტია, რომელსაც შეეძლო პროლეტარიატის წაყვანა კაპიტალიზმის წინააღმდეგ გადამწყვეტ იერიშისათვის, კიდევ მეტი—არ იყო პარტია, რომელიც ხედავდა, რომ კაპიტალიზმის სიმაგრე აღებულია და საჭიროა ბრძოლის გაგრძელება და ბოლომდე მიყვანა.

ბრძოლის გაშლასთან ერთად, წვრილ ბურჟუაზიული ელემენტები, შეშინებულნი სისხლიანი ბრძოლით ვერსალსა და პარიზს შორის,—თანდათან სცილდებოდნენ პარიზის აჯანყებულ მასსებს, და კომუნაც კარგავდა თანდათანობით შემადგენლობის პირველ ხანებელ სიჭრელეს და რაც უფრო უახლოვდებოდა სისხლიან დასასრულს, მით უფრო გარკვევით ღებულობდა აჯანყება პროლეტარულ რევოლიუციის ხასიათს.

პარიზის არმიის გარემოცვის ტანჯვაში „თავდაცვის მთავრობის“ მხრით მატყუელების ატმოსფერაში მუშათა კლასმა დასძლია ბურჟუაზიულ რესპუბლიკის ილიუზიები. ვერსალელების მიერ ალყის შემორტყმის ტანჯვის დროს, მან ზურგი შეაქცია კაპიტალისტურ მსოფლიოს.

მოხელეების ჯამაგირი, რომელიც არ აღემატებოდა დახელოვნებულ მუშის ჯამაგირს—ეს სწევდა თავს მალლა პროლეტარული რევოლიუცია. ვანდომის კოლონის დამხობა—ესაა კომუნის პირველ დღეების პატრიოტულ გატაცებაზე ზურგის შექცევა. კომუნის პირველ ანდელი აზრის სრული უარყოფა.

კომუნის მიერ ეკლესიის გადაჭრილი უარყოფა და სარწმუნოების განდევნა სკოლიდან—ეი პროლეტარიატის რევოლიუციონური თანამიმდევრობა.

რა შორსა დგას ეს იმ ქართველ მეჩიანებისაგან, რომელნიც თავს სოციალ-დემოკრატებს უწოდებდნენ და თავიანთი წინამძღოლების დაჭრძალვის დროს იწვევდნენ მღვდლებს და მონაზონთა მთელ გუნდებს.

გადასვლა კომუნისადმი ქარხნებისა და სახელოსნოებისა, რომელთა პატრონები ვერსალში გაიქცნენ,—ეს მხოლოდ დასაწყისია, რომელსაც არ მოყვა გადამწყვეტი გაგრძელება, მიტომ რომ მალე დადგა კომუნის აღსასრული და ვერსალის ჯალათების გამარჯვება.

დიახ, პარიზის პროლეტარიატი იყო მაშინ მხოლოდ „წინა პროლეტარიატი“, ის იყო მაინც დაბადების პროცესში მყოფი თანამედროვე პროლეტარიატი, კლასი, რომელსაც თავის შვილი-შვილების სახით უნდა მოეპოვა თავი, როგორც კლასს, აეფეთქებინა მთელი კაპიტალისტური საზოგადოება.

პარიზის კომუნის მთავარი უბედურება მდგომარეობდა იმაში, რომ არ არსებობდა კომუნისტური პარტია, მოწყობილი, შეკავშირებული, მძლავრი, გავლენიანი, განსაზღვრული პროგრამის და ტაქტიკურ მოქმედებათა ნათელი გეგმის მქონე. იყვნენ პროლეტარულ ელემენტების ფართე ჯგუფები, რომელთაც უდუღდათ რევოლიუციონური ენერგია, მაგრამ არ იყო გავლენიანი ორგანიზაცია, რომელსაც შეგნებულად მიეცა კლასობრივი მიმართულება ამ ენერგიისათვის, რომელსაც შეეკავშირებინა გაჩაღებული ბრძოლა მუშათა კლასის უშუალო და ძირითად ინტერესებთან.

აქედან გამომდინარეობდნენ მისი მთავარი შეცდომები.

პარიზის კომუნარები მიკრძალებით შეჩერდნენ საფრანგეთის ბანკის წინაშე კრედიტის შერყევის შიშით. პარიზის კომუნა არა ნაკლები მოკრძალებით უყურებდა კერძო საკუთრების შელახვას: არამც თუ არ ყოფილან გაერთვნებულნი ფაბრიკები, ბანკები და სახლები, არამედ ბინის საკითხიც არ ყოფილა გადაჭრილი თავის დროზე და მუშებს არ დაუბრუნეს ლომბარდებში დაგირავებული ნივთები.

პარიზის კომუნა დაიწყო და მიმ-

დინარეობდა სტიქიურად, ის საკმაო მთელი რიგი უდიდესი და მიუტევებელი შეცდომებით, მაგალითად, ფრიად ადვილი იყო ხელში ჩაგდება 18 მარტს ბურჟუაზიულ მთავრობის წევრების და უმაღლეს მიუროკრატიის წარმომადგენლებისა, მაგრამ მათ ნება დართეს გაპულიყვნენ პარიზიდან, კიდევ მეტიც, პარიზის გარემოცვის დროს რევოლიუციონურ ხელისუფლებას არ დაუპატიმრებია კონტრ-რევოლიუციონერები როცა საჭირო იყო დაუყონებლივი შეტევა ვერსალზე, დაშლა იქ მოკალათებულ დამფუძნებელ კრებისა, მაშინ კიდევ სუსტ მტრის ძალებს განადგურება, არაფერი ეს არ ყოფილა შესრულებული.

ერთიანი ცენტრის უქონლობა იწვევდა ნებისყოფის დაშლას.

რუსეთის პროლეტარიატი ჯერ კიდევ როგორც მსოფლიო რევოლიუციის ერთად ერთი რაზმი ზიდავს გამოუთქმელ ტანჯვას თავის ბრძოლაში, მაგრამ პარიზის კომუნის გამოცდილებით გამდიდრებულმა, მან აიცილა ზედმეტი ტანჯვა და დღევანდლამდი იგერიებს ყველა მოწინააღმდეგეს, მიტომ რომ სწრაფად გადისროლა თავისი წვრილბურჟუაზიული თანამგზავრნი და შეტანა ბრძოლაში მთელი ენერგია, თავის კლასობრივ გონიერების თანამდევნობა და სიცხადე.

დასავლეთის პროლეტარიატი უფრო ძლავრადაა დამორჩილებული ბურჟუაზიული საზოგადოების მიერ, მაგრამ ის ამსხვრევს იმ ჯაჭვებს, რომლებითაც ის მიკრულია კაპიტალისტურ კლდეზე.

თბილისის მუშებს შეუძლიანთ უთხრან თავის ფრანგ ძმებს: „ნუ შედრკებით. ჩვენ გვახსოვს პროლეტარულ გმირობის ის გასოცარი, დაუვიწყარი მაგალითები, რომელნიც მოგვცეს ათეულ ათასმა თქვენმა წინაპრებმა, განაწამებმა მომავალ მუშურ რევოლიუციისათვის, ზიზღი და სირცხვილი ყვითელ სოციალ დემოკრატებს, მე-2 ინტერნაციონალის ლიბერალებს.

დიდება და პატივი გმირებს—პარიზის და პიტერის მუშებს.

გაუმარჯოს დამარცხებულ პარიზს კომუნის მომავალ გამარჯვებას.

საქართველოს კ. პ. თ. კ. აგიტაცია-პროპაგანდის განყოფილება.

მიტინგი ნაძალადევის კლუბში

10 მარტს, საღამოს შესდგა ნაძალადევის კლუბში მუშათა მიტინგი წითელ არმიის ოთხი წლის არსებობის გამო. დაესწრო ბევრი მუშები და მოსამსახურეები. მიტინგზე ძოხსენებით უნდა გამოსულიყო ამხ. ორჯონიკიძე, და ელიავა, მაგრამ რადგანაც ამხ. ორჯონიკიძე და ელიავა საჩქაროდ სხვა კრებაზე მიეწვიათ, მიტინგს ვერარ დაესწრნენ ამის გამო. წითელ არმიის ოთხი წლის არსებობის და მის ისტორიის შესახებ და წითელ არმიის მნიშვნელობაზე მოხსენება რუსულ ენაზე გააკეთა ამხ. გოლდბაუმმა, რომელმაც დაახასიათა წითელ არმიის მნიშვნელობა მუშათა და გლეხთა ინტერესების დაცვის საქმეში, აღნიშნა წითელ არმიის ბრძოლების ეპიზოდები. სიტყვამ მუშებზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა და ორატორი მხურვალე ტაშის ცემით დააჯილდოვეს.

ქართულ ენაზე მოხსენებით გამოვიდა ჩვენი ჰაღარა ამხანაგი ნესტორ ცერცვაძე, რომლის გამოსვლას მიტინგზე მუშები აღტაცებით შეხვდენ. მან მდაბიური ენით აუხსნა მუშებს კაცობრიობის განვითარების სხვა და სხვა საფეხურები, ბრძოლა სხვა და სხვა ეპოქაში და ამ ბრძოლების მიზეზები; ამასთანავე რუსეთის წითელ ლაშქრის ოთხი წლის გმირული ბრძოლის ისტორია. ორატორი ტაშით დააჯილდოვეს.

აღსანიშნავია ერთი გარემოება: რაც უფრო უპარტიო მუშები ჩვენს კრებას ან მიტინგს ხალისით ესწრებიან, იმდენად ბატონი მენშევიკები მოსვენებას კარგავენ და შფოთდებიან. მიმართავენ ჩვეულებრივ უსინდისო ცილისწამებას ჭორებს, და პროვოკაციას, რათა დღევანდელი მშვიდი ეკონომიური კრიზისი გამოიყენონ თავიანთი დაკარგული პრესტიჟის აღსადგენად. კრების გახსნისას ზოგიერთი „კაზიონი“ მენშევიკები

პროვინციაში

დაბა აბაშა

12 მარტს თებერვლის რევოლიუციის ხუთი წლის თავის აღსანიშნავათ აბაშის რაიპარტკომის მიერ იქმნა მოწვეული დიდი მიტინგი.

მიტინგს დაესწრო სენაკის სამაზრო პარტკომის პასუხისმგებელი მდივანი ამხ. ბედია. მან მიმართა ხალხს სიტყვით თებერვლის რევოლიუციის მნიშვნელობაზე. მან დაუ ურათა მიტინგს თვითმპყრობელ მეფის ჯალათური კანონები მუშათა კლასის წინააღმდეგ, მერე მისი დამბობა მუშათა კლასის მიერ. მოიგონა დროებით მთავრობის რვა თვის ისტორიის ლაღ ტ მუშა-ხალხისადმი და როგორ მზადდებოდა ოქტომბრის რევოლიუცია. ხალხი დიდათ კმაყოფილი დარჩა ნალაპარაკევით. შემდეგ გამოვიდა სენაკის სამაზრო პარტკომის ქალთა განყოფილების ინსტრუქტორი ამხ. კატუშა გოგუაძე ქალთა საერთაშორისო მოძრაობის და რვა მარტის დღესასწაულის მნიშვნელობის შესახებ; შეეხო სრულ ისტორიას ქალთა მოძრაობისას, ამერიკის, რუსეთის და სხვა. ბოლოს მოუწოდა ყველა მშრომელ ქალებს, რომ გვერდში ამოუდგნენ მამაკაცებს რევოლიუციისთვის ბრძოლაში. ხალხი დიდი კმაყოფილი დარჩა ამხ. კ. გოგუაძის მოხსენებით და ტაშის ცემით დააჯილდოვა. ამხ. ბედიას მოხსენების გამო გამოტანილ იქმნა შესაფერი რეზოლიუცია, რის შემდეგ კრება დაიშალა.

ვასკაპ

ძვე-ჭალადიდის თემი

რეზოლიუცია.

„ძვე ჭალადიდის თემის მცხოვრებთა კრებამ რიცხვით 150 კაცმა, მოისმინა რა მოხსენება ამხ. ლადი ქორქია და სიმონ ჭოჭუასი, საქართველოში საბჭოთა მთავრობის არსებობის 1 წლის თავის დღესასწაულის შესახებ, გადაწყვიტა შემდეგი რეზოლიუცია: საქართველოს მშრომელი ხალხი, რომელიც იტანჯებოდა 3 წლის განმავლობაში ბურჟუაზიული მენშევიკურ მთავრობის ბრუალებისაგან სწირავდა ყაზრით თავის საუკეთესო შვილებს ხალხის მოღალატეების წყალობით, უგუნურ ნაციონალურ ომებს აზერბეიჯანთან, სომხეთთან და სხვა. ეზიზღება ბურჟუაზიულ მენშევიკურ მთავრობას იარაღით ხელში მუშათა ძალაუფლების დასამყარებლად — სამეგრელო, გურია, დუშეთი და ოსეთის აჯანყებების სახით, აცხადებს რომ საბჭოთა ძალაუფლების დამყარების დღიდან საქართველოს მშრომელმა ხალხმა თავისუფლად ამოისუნთქა; ის დაეპატრონა სახელმწიფო ქონებას ძალაუფლება გადასცა მშრომელი ხალხის დამცველ კომუნისტურ პარტიას და სამუდამოდ ალაგმა ბურჟუაზიულ ქერქში გაბვეული მესჩანური პარტიები: მენშევიკები, ესერები, მემარჯვენე ფედ. და სხვა.

დღევანდელ დღეს ქვე ჭალადიდის თემის ხალხი სიხარულით აღნიშნავს და აღიარებს ყველა ქვეყნის მშრომელთა საყურადღებოდ, რომ ის კმაყოფილია საბჭოთა ძალა-უფლებით და სცნობს მას ერთად ერთი მუშურ გლეხურ მთავრობად. ყოველგვარ ცდას საქართველოდან გაქცეული მენშევიკური მთავრობისას, გამოვიდეს საქართველოს ხალხის სახელით ვითომდა საქართველოს ხალხის შელახული უფლებების აღსადგენად, ჩვენ ჩავთვლით მოღალატურ ნაბიჯად, და საქვეყნოდ დავგმობთ მას წარსულ შეცდომების განმეორებისათვის.

ძარს ხალხის მოღალატეებს: მგნშ. ესერები, მემარჯვენე ფედ. და სხ.

გაუმარჯოს მუშათა კლასის დამცველ საბჭოთა მთავრობას.

გაუმარჯოს საბჭოთა ერთიულ დარაჯს კომუნისტური პარტიას.

გაუმარჯოს კომუნიზმს“.

ახალ-სენაკი

8 მარტის დღესასწაული.

8 მარტის, მუშა-ქალთა დღესასწაული ქ. ახ. სენაკში, შეიძლება ითქვას ჩატარდა ბრწყინვალეთ წინასწარ შედგა კომისია კომპანიის სააგიტაციო-საპროპაგანდო განყოფილების გამგის ამხ. ვანო ჩაკვეტაძის თავმჯდომარეობით. მან გამოიმუშავა გეგმა დღესასწაულის ჩატარებისა. თეატრი, რომელიც იყო დანიშნული საზეიმო სხდომის გასხნისათვის, თვითონ ადგილობრივმა ქარხანაში მომუშავე ქალებმა მორთეს ყვავილებით და გირლიანდებით.

12 საათიდან, დადგენილების თანახმად ყველა დაწესებულებები ანთავისუფლებენ მუშა მოსამსახურე ქალებს, რომლებიც ამ დღისათვის მორთულ მოკაზმულნი თავს იყრიან სამაზრო პარტკომთან. მათ თან და თან ემატებად მშრომელი ოჯახის ქალები. პირველ საათზე პროცესია, წითელი დროშით და ინტერნაციონალის სიმღერით გაემართება საბჭოთა თეატრისაკენ, სადაც საზეიმო მიტინგს ხსნის მომწყობ კომისიის თავმჯდომარე. ხორო ასრულებს ინტერნაციონალს. შემდეგ ამხანაგი მიესალმება მიტინგს საქართველოს კომუნისტური პარტიის სენაკის სამაზრო კომიტეტის სახელით და აღნიშნავს იმ მსხვრეპლებს, რომლებიც შეეწირნენ საერთაშორისო ქალთა მოძრაობას. მოუწოდებს მიტინგს ფეხზე ადგომით პატივი სცენ მათი ხსოვნას. ხორო ასრულებს სამგლოვიარო მარშს.

სენაკის სამაზრო პარტიული კომიტეტის ქალთა განყოფილების სახელით ლაპარაკობს ამხ. ანია მამულია, რომელიც ულოცავს მშრომელ ქალებს წითელ რევოლიუციონურ დღესასწაულს. შემდეგ შინაარსიან სიტყვებით მიტინგს ესალმებიან. ცენტრალური კომიტეტის და სენაკის სამ. მუშათა და გლეხთა კომუნისტური ახალგაზრდობის კავშირის სახელით ამხ. ბედია, სამაზრო აღმასრულებელი კომიტეტის სახელით ამხ. კაპიტონ მელიქაძე და ვასილ ქობულია. საერთაშორისო ქალთა დღის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ კ. გოგუაძე, რომელიც პირველათ აღნიშნავს თუ რა მნიშვნელობა აქვს საერთაშორისო ქალთა დღეს, როგორც კერძოთ ქალთა პროლეტარიატისათვის, ისე საერთოდ ორივე სქესის პროლეტარიასათვის. როგორი არის დღეს ამოცანები მშრომელი ქალის, რათა მან მშრომელ მამაკაცთან ერთად საბოლოოდ დაამსხვრიონ კაპიტალიზმის ბატონობა.

შემდეგ მომხსენებელი ლაპარაკობს, რომ ქალთა დღესასწაული აღმოცენდა ქალთა განსაკუთრებით მონურ მდგომარეობისა გამო, რომ ამ დღეს განსაკუთრებით ქალები მოითხოვდნენ თავის ადამიანობის უფლებებში აღდგენას და ამას, რასაკვირველია, ქონდა დიდი მნიშვნელობა მთელი პროლეტარიატისათვის, მთელი მუშათა კლასის ბრძოლაში კაპიტალიზმის წინააღმდეგ. მან განმარტა ისტორია საერთაშორისო ქალთა დღისა და დაახასიათა 1909 წლიდან დაწყებული, 1922 წ. ქალთა დღესასწაული როგორც ამერიკა ევროპაში ისე რუსეთში, აღნიშნა მნიშვნელობა 1917 წლის ქალთა დღესასწაულის რუსეთში.

მან შეადარა საბჭოთა რუსეთი და საქართველოს ქალთა დღესასწაული ბურჟუაზიულ ქვეყნებისას.

მოხსენების შემდეგ მიტინგმა გამოიტანა შემდეგი რეზოლიუცია: ქ. ახ.-სენაკის მშრომელ ქალთა მიტინგმა მოისმინა რა მოხსენება ამხ. კ. გოგუაძისა საერთაშორისო ქალთა დღის შესახებ გამოიტანა შემდეგი რეზოლიუცია: მსოფლიო კაპიტალიზმის შერყეული კედლების საბოლოოდ დასამსხვრევათ, რომელიც ზღუდავს და სულს უხუთავს მშრომელ ქალს მშრომელ მამაკაცებთან ერთად თავისი უკუღმართი განვითარებით, საჭიროა მთელი მსოფლიოს ქალთა გამოფხიზლება, მტკიცე ორგანიზაციებში შეკავშირება წითელი კომუნიზმის დროშის ქვეშ, რათა ერთხელ და სამუდამოდ დამყარდეს სამართლიანობა და აღდგენილ იქნეს ქალთა ადამიანური და კანონიერი უფლებები.

ძარს მუშათა და ქალთა განთავისუფლების მტრები: მენშევიკები, მემარჯვენე ფედერალისტები, ესერები და სხვა მემარჯვენე პარტიები.

გაუმარჯოს საერთოდ კაცობრიობის და კერძოთ ქალთა უფლებებისათვის მებრძოლ კომუნისტურ პარტიას.

გაუმარჯოს მუშა-ქალთა შეერთებულ ბრძოლას მამაკაცებთან ერთად შრომის შედეგების დასაარსებლად.

გაუმარჯოს კომუნიზმს.

საღამოს იქნა გამართული უფასო წარმოდგენა ქალებისათვის. დადგმული იქნა პიესა „8 მარტი“ ცე ტლინისი. პიესა დადგა თვით ჩვენმა ამხანაგებმა და საინტერესო იყო მით, რომ თვით მშრომელი ქალები იღებდნენ მონაწილეობას, რაც მათში ერთნაირ კმაყოფილებას იწვევდა.

გაუმარჯოს საქართველოს თავისუფალ მშრომელ ქალს, რომელსაც მოაქვს თავისუფლება მთელი აღმოსავლეთის მშრომელი ქალებისათვის.

ი. ჩაკვეტაძე.

მთავრობის მოქმედებანი და განკარგულებანი

დადგენილება № 155.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. რევოლიუციონური კომიტეტისა.

—მეკრთამეობისათვის დასჯის ღონისძიებათა შესახებ—

მეკრთამეობის აღმოსაფხვრელად საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. თავისუფლების აღკვეთით დაისჯება ის,—სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ სამსახურში მყოფი პირი,—ვინც პირადად ან შუაკაცის შემწეობით მიიღო ან ცდილობდა მიეღო ქრთამი,—ამა თუ იმ სახით,—ქრთამის მიმცემის სასარგებლოდ ისეთი საქმის შესრულებისათვის ან შეუსრულებლობისათვის, რომელიც მისი სამსახურის მოვალეობას შეადგენდა.

2. იგივე სასჯელი დაეკისრება იმ პირს, რომელიც ქრთამის მიცემისათვის შუაკაცობას გასწევს.

3. ქრთამის აღებისთვის სასჯელის გამადიდებელ საბაბად ჩაითვლება შემდეგი გარემოება: ა) თანამდებობის პირის განსაკუთრებული რწმუნება-მოსილობა, ბ) მოსამსახურის მიერ სამსახურის მოვალეობის დარღვევა და გ) ქრთამის იძულებითი დატყუება.

შენიშვნა: ზემოაღნიშნულ სასჯელს შეიძლება დაერთოს ქრთამად აღებული ქონების კონფისკაცია, აგრეთვე ჯარიმა—აღებული ქრთამის ერთიორად ან ერთი-სამად გადიდებული რაოდენობისა.

4. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართველოს სოც. საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე **ბ. კვირკელია.**

იუსტიციის სახალხო კომისრის მოადგილე **ხ. კარტოზია.**

რევოლიუციონური კომიტეტის მდივანი **ალ. ხალარიძე.**

1922 წლის თებერვლის 23.

ტფილისი-სასახლე.

დადგენილება № 157.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტისა.

შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის აღსრულების დროს უბედური შემთხვევისაგან დაზღვევის შესახებ.

საქართველოს სოც. საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. დაზღვევის საზოგადო წესით აენაზღაუროს მეურნეობის ის ზარალი, რომელიც მოუვა სახელმწიფო ორგანოების საჭიროებისათვის შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის შესრულების დროს, მისი მუშა-საქონლის (ხარის, კამეჩის, ცხენის და სხვ.) დაღუპვისა ტ დაშავებისაგან; დაზარალებულს დაღუპულ საქონლის ნაცვლად მიეცეს ან ფული ახალის შესაძენად ან სხვა საქონელი.

2 ზარალის ანაზღაურებას ფულით ან საქონლით მოახდენს მის განკარგულებაში ნაქონი საშუალებებიდან ის ორგანო, რომლისთვისაც სამუშაო სწარმოებდა.

3. შრომის სახალხო კომისარიატს დაევალოს, მეწათმოქმედების სახალხო კომისარიატთან ერთად, გამოსცეს ინსტრუქციები იმ მეურნეობათათვის შემწეობის აღმოჩენის შესახებ, რომელთაც შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის შესრულების დროს დაჰკარგეს ან დაუშავდათ მუშა საქონელი.

4. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართველოს სოც. საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე **ბ. კვირკელია.**

შრომის სახალხო კომისარის მოადგილე **ა. მიქაძე.**

რევოლიუციონური კომიტეტის მდივანი **ალ. ხალარიძე**

1922 წლ. თებერვლის 23

ტფილისი-სასახლე.

დებულება

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბ. რევოლიუციონური კომიტეტისა. „სამეგრელოს მუზეუმისათვის“ ქ. ზუგდიდში.

1. განათლების სახალხო კომისარიატის მიერ ქ. ზუგდიდში დაარსებული „სამეგრელოს მუზეუმის“ მიზანია შეგროვება, დაცვა, გამოფენა და მეცნიერული შესწავლა საგნებისა: ისტორიის, არქეოლოგიის, ხელოვნების, ზნე ჩვეულების, აგრეთვე სამეგრელოს ფლორისა, ფაუნისა და ბუნებრივ სიმდიდრეთა.

2. თანახმად ამისი „სამეგრელოს მუზეუმი“ შეიცავს შემდეგ განყოფილებათ: ისტორიისა, არქეოლოგიისა, ზოოლოგიისა, ბოტანიკისა, არქივისა და ბიბლიოთეკისა.

3. „სამეგრელოს მუზეუმი“ ექვემდებარება განათლების სახალხო კომისარიატის აკადემიურ ცენტრთან არსებულ მუზეუმთა მთავარ სამმართველოს, რომლის საშუალებითაც მუზეუმს ეძლევა საჭირო თანხა.

4. ბიბლიოთეკა „სამეგრელოს მუზეუმისა“ არის აკადემიური. ... წიგნსაცავებთ[illegible] [illegible]ეს უფლება ექნებათ მხოლოდ სპეციალისტებს.

5. [illegible] [illegible]ლიც აერთებს მთელს სამეგრელოს არქივებს, რესპუბლიკის მთავარ არქივის ნაწილებს შეადგენს და მისი ინსტრუქციებს იხელმძღვანელებს.

6. შტატი სამეგრელოს მუზეუმისა შესდგება შემდეგი თანამდებობისაგან:

1. მუზეუმის გამგე, 2. მდივანი იგივე მოადგილე გამგისა, 3. ბიბლიოთეკისა და საარქივო განყ. გამგე 4. ორი ზედამხედველი კოლექციებისა, 5. კომენდანტი შენობისა, 6. ლამის დარაჯი და 7. მსახური.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე ბ. **კვირკელია.**

განათლების სახალხო კომისარი **დ. კანდელაკი.**

რევოლიუციონური კომიტეტის მდივანი **ალ. ხალარიძე.**

1922 წ. თებერვლის 23

ტფილისი-სასახლე.

ხარჯიდაბეჭდილ ქოლონები.

საყურადღებოთ

ყველა პარტიულ ორგანიზაციებისა, საბჭოთა, საზოგადო დაწესებულებათა და კერძო პირთა ცხადდება, რომ პოლიგრაფიული განყოფილება სწყვეტს შესრულებულ შეკვეთების გაცემას ხარჯების სრულ გასწორებადის.

ყველა მიღებული შეკვეთები, აგრეთვე ახლად მისაღები, არ იქნებიან შესრულებულნი შეკვეთების ნახევარ ღირებულების შემოტანამდის.

ყველა ზემო აღნიშნულ ორგანიზაციათა და დაწესებულებებს წინადადება ეძლევათ, 15 დღის განმავლობაში, დღიდან ამ განცხადებისა, შემოტანონ პოლიგრაფიულ განყოფილებაში მათგან კუთვნილი თანხები.

პოლიგრაფიულ განყოფილების კოლეგია.

(5—5)

სატრანსპორტო-საექსპედიციო-საკომისიო კონტორა ცენტროტრამოტისა ს. მ. უ. ს.

იღებს რკინის გზებით, ზღვითა და გზატკეცილებით საგზავნათ ბარგსა და ტვირთს, როგორც დაწესებულებათაგან, აგრეთვე ფირმებისა და კერძო პირთაგან.

ღებულობს რკინის გზიდგან ბარგსა და ტვირთს მათი პატრონების დავალებით. იღებს თავის თავზე ტვირთთა გადაზიდვას სადგურებიდგან პატრონების ბინაზე და პირიქით და ასრულებს სხვა და სხვა საკომისიო დავალებებს, დაკავშირებულს ტრანსპორტთან.

3—3

თბილისის ქალაქის საბჭოს პრეზიდიუმისაგან

ამით ვაცხადებთ მუშათა და წითელ არმიელთა დეპუტატების თბილისის ქალაქის საბჭოს წევრთა საყურადღებოდ, რომ თბილისის ქალაქის აღმასრულებელი კომიტეტის შენობაში, მე-6 № ოთახში, მეცადინეობის საათებში, ამა მარტის 10-დან დაიწყება მოწმობების მიცემა თბილისის ქალაქის საბჭოს წევრებისათვის და ანკეტების შევსება.

საბჭოს ყველა წევრს ვსთხოვთ მობრძანდნენ მოწმობათა მისაღებად და ანკეტათა შესავსებად.

პრეზიდიუმი.

ამიერ-კავკასიის გაერთიანებულ გზათა მმართველობისაგან

განცხადება

20 მარტს, ამა 1922 წლისა, ამიერ კავკასიის რკინის გზათა მმართველობაში (ტფილისი, ვაგზლის ქ. № 1) დანიშნულია კონკურენცია **სამუშაოების საიჯარადრო წესით გაცემაზე** —ისეთი სამუშაოებისა, როგორიცაა:

დატვირთვა, გადმოტვირთვა და გადატვირთვა

ყოველგვარი ტვირთისა, ბარგისა და ბარგის მზიდავთაგან მგზავრებისათვის სამსახური და ბარგების დაცვა, ვადით 31 დეკემბრამდე. ამა 1922 წლისა, აზერბეიჯანის რკინის გზის სადგურებით მხოლოდ სალოღლიდან ბეტროვსკამდე. ისინი, ვინც მოისურვებს: მიიღოს თავის თავზე აღნიშნული სამუშაოების წარმოება, წარმოადგენენ წერილობითს განცხადებებს, საღერმო ხარჯის გარდახდით, დაბეჭდილ კონვერტებში და ზედ წარწერით „ამიერ-კავკასიის გაერთიანებულ გზათა მმართველობაში ტვირთის გადაზიდვის მუშაობათა წარმოებაზე კონკურენციისათვის“. განცხადების მიცემის უკანასკნელი ვადაა 20 მარტი, 1922 წელი, დღის 12 საათი.

განცხადებებში განცხადების შემომტანის სახელისა, მამის სახელისა და გვარის გარდა, უნდა იქნას აგრეთვე ნაჩვენები თავის თავზე მიღებულ სამუშაოთა დაწვრილებითი პირობები და თითო ათასეული ფუთი ტვირთის გადატვირთვის ფასი, ყველა ოპერაციებით.

აქ ნაჩვენებ სამუშაოების წარმოებაზედ ხელშეკრულობის დადების დროს მათი სწორად შესრულებისა და ტვირთთა დაცვის უზრუნველ-საყოფელად, იმ პირთა მხრით, რომლებიც დასდებენ ხელშეკრულობას, უნდა შემოტანილ იქნას საწინდრად ხუთასი მილიონი მანეთის თანხა (500.000.000 მანეთი). და ამასთანავე განცხადებებზე უნდა დართულ იქნას წინასწარი საწინდარის შეტანის ბარათი ზემორე ნაჩვენები ძირითადი საწინდარის 20 პროც. მდე.

საწინდარნი იმ პირთა, რომლებსაც არ მიეცემათ სამუშაოები, უკანვე დაუბრუნდებათ.

დაწვრილებითი პირობები გზათა მმართველობის საკომერციო ნაწილში შეუძლიათ მიიღონ ყოველ დღე დილის 10 საათიდან დღის 1 საათამდე, გარდა უქმე დღეებისა.

(1—0)

სახალხო მოსამართლე

ქ. თბილ. I უბნისა

ამით აცხადებს, რომ 1922 წ. თებერვლის 17 ს მის დადგენილებით დამტკიცდა აღსასრულებლად გარდაცვალებულის ტერენტი პანტელეიმონის ძე პოპენკოს ანდერძის წერილი, შედგენილი ქ. თბილისის ნოტარ. ალექსანდრე ივანეს ძე მიტკევიჩის მიერ 1917 წ. 23 მარტის დღეს, შეტანილ მის ნოტარ. მიტკევიჩის 1917 წ. აქტის წიგნის მე 3 მე ნაწილში, რომელიც არ ეხება უძრავ ქონებას, გვერდი 4 და 5 № 8.

სახალ. მოსამართლე

ა. ჩაჩავა.

1—0